

PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE

Komentarz

Dariusz Kwiatkowski, Robert Kosmal

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE 2

Dariusz Kwiatkowski – radca prawny, doradca restrukturyzacyjny z kilkunastoletnim doświadczeniem, prezes zarządu kancelarii restrukturyzacyjnej; ekspert z zakresu restrukturyzacji przedsiębiorstw, prawa upadłościowego, upadłości konsumenckiej oraz odpowiedzialności członków zarządu za długi spółek kapitałowych; przeprowadził ponad 60 postępowań restrukturyzacyjnych w oparciu o ustawę – Prawo restrukturyzacyjne, w tym pierwsze w Polsce postępowanie sanacyjne spółki budowlanej zakończone wykonanym układem; reprezentował największe banki w Polsce w radach wierzycieli podmiotów restrukturyzowanych.

Robert Kosmal – licencjonowany doradca restrukturyzacyjny, biegły sądowy ds. wyceny przedsiębiorstw; profesjonalny menedżer z 20-letnim doświadczeniem w zarządzaniu, finansach i restrukturyzacji zdobytym w szeregu instytucji, głównie o zasięgu międzynarodowym; pracował w bankowości, zajmując się kompleksową obsługą korporacji z naciskiem na przygotowywanie rozwiązań pozwalających na finansowanie działalności inwestycyjnej i operacyjnej; był również menedżerem w jednej z największych polskich firm inżyniersko-budowlanych, gdzie odpowiadał za ekspansję krajową i międzynarodową, a następnie brał udział w restrukturyzacji spółki przeprowadzając procesy dezinwestycji i wyjścia kapitałowego.

PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE

Komentarz

Dariusz Kwiatkowski, Robert Kosmal

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE 2

Stan prawny na 1 stycznia 2022 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-093-1

2. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	29
---------------------	----

PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE

Ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2021 r. poz. 1588 ze zm.)	33
---	----

Tytuł I. Przepisy ogólne o postępowaniach restrukturyzacyjnych i ich skutkach	35
--	----

Dział I. Przepisy ogólne	35
--------------------------------	----

Rozdział 1. Przepisy wstępne	35
------------------------------------	----

Art. 1. [Przedmiot ustawy]	35
----------------------------------	----

Art. 2. [Postępowania restrukturyzacyjne]	42
---	----

Art. 3. [Cele postępowań restrukturyzacyjnych]	45
--	----

Art. 4. [Zdolność restrukturyzacyjna]	49
---	----

Art. 5. (uchylony)	58
--------------------------	----

Art. 5a. [Krajowy Rejestr Zadłużonych jako Rejestr w rozumieniu ustawy]	58
--	----

Rozdział 2. Podstawy otwarcia postępowania	60
--	----

Art. 6. [Dłużnik niewypłacalny lub zagrożony niewypłacalnością]	60
--	----

Art. 7. [Wniosek restrukturyzacyjny]	62
--	----

Art. 8. [Odmowa otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego]	64
--	----

Rozdział 3. Plan restrukturyzacyjny	71
---	----

Art. 9. [Wstępny plan restrukturyzacyjny]	71
---	----

Art. 10. [Plan restrukturyzacyjny]	73
--	----

Rozdział 4. Zbieg postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego	75
Art. 11. [Wniosek restrukturyzacyjny a wniosek o ogłoszenie upadłości]	75
Art. 12. [Zasady postępowania przy kolizji wniosków]	77
Art. 13. [Wstrzymanie rozpoznania wniosku restrukturyzacyjnego]	80
Dział II. Sąd i sędzia-komisarz	81
Rozdział 1. Sąd	81
Art. 14. [Sąd restrukturyzacyjny – właściwość rzeczowa i skład]	81
Art. 15. [Właściwość miejscowa; jurysdykcja krajowa]	83
Art. 16. [Przekazanie sprawy innemu sądowi]	85
Art. 17. [Pierwszeństwo sądu restrukturyzacyjnego]	87
Rozdział 2. Sędzia-komisarz	88
Art. 18. [Sędzia-komisarz]	88
Art. 19. [Kompetencje sędziego-komisarza]	92
Art. 20. [Sędzia-komisarz jako sąd i przewodniczący]	96
Art. 21. [Zastępca sędziego-komisarza]	96
Art. 22. [Obowiązek udzielenia pomocy przez organy administracji publicznej i komorników]	98
Dział III. Nadzorca i zarządca	100
Rozdział 1. Przepisy ogólne	100
Art. 23. [Udział nadzorcy i zarządcy]	100
Art. 24. [Osoba nadzorcy i zarządcy]	101
Art. 25. [Odpowiedzialność nadzorcy i zarządcy]	109
Art. 26. [Obowiązek informowania dłużnika o dostępnych źródłach finansowania]	111
Art. 27. [Data końcowa pełnienia funkcji nadzorcy lub zarządcy]	112
Art. 28. [Zmiana nadzorcy i zarządcy]	113
Art. 29. [Wygaśnięcie funkcji nadzorcy albo zarządcy]	115
Art. 30. [Środki dyscyplinujące stosowane wobec nadzorcy lub zarządcy]	117
Art. 30a. [Obwieszczenie o powołaniu, zmianie, odwołaniu, stwierdzeniu wygaśnięcia funkcji nadzorcy sądowego lub zarządcy]	121
Art. 31. [Sprawozdanie składane sędziemu-komisarzowi]	122

Art. 32.	[Sprawozdanie rachunkowe]	125
Art. 33.	[Sprawozdanie końcowe]	127
Art. 34.	[Wyłączenie stosowania przepisów o rachunkowości; forma sprawozdania; delegacja ustawowa – wzór sprawozdania]	129
Art. 34a.	[Obliczanie terminów w przypadku wnoszenia pism do nadzorcy sądowego i zarządcy przez wierzycieli]	130
Rozdział 2. Nadzorca układu		131
Art. 35.	[Wybór nadzorcy układu]	131
Art. 36.	[Obowiązki informacyjne dłużnika wobec nadzorcy układu]	135
Art. 37.	[Kompetencje nadzorcy układu]	138
Rozdział 3. Nadzorca sądowy		139
Oddział 1. Przepisy ogólne		139
Art. 38.	[Powołanie nadzorcy sądowego]	139
Art. 39.	[Ograniczenie uprawnień dłużnika po powołaniu nadzorcy sądowego]	142
Art. 40.	[Kompetencje nadzorcy sądowego]	145
Art. 41.	[Wyłączenie odpowiedzialności nadzorcy sądowego]	147
Oddział 2. Wynagrodzenie		148
Art. 42.	[Wynagrodzenie nadzorcy sądowego]	148
Art. 43.	[Zaliczki]	151
Art. 43a.	[Zaliczki w przyspieszonym postępowaniu układowym]	152
Art. 44.	[Wniosek o ustalenie wynagrodzenia]	155
Art. 45.	[Postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia]	157
Art. 46.	[Wynagrodzenie w przypadku wcześniejszego zakończenia postępowania]	158
Art. 47.	[Wynagrodzenie w przypadku kilku nadzorców sądowych]	159
Art. 48.	[Wynagrodzenie w przypadku odebrania dłużnikowi zarządu własnego]	161
Art. 49.	[Opodatkowanie wynagrodzenia nadzorcy sądowego]	162
Art. 50.	[Dziedziczność roszczenia o wynagrodzenie]	163

Rozdział 4. Zarządca	164
Oddział 1. Przepisy ogólne	164
Art. 51. [Powołanie zarządcy]	164
Art. 52. [Obowiązki zarządcy]	167
Art. 53. [Czynności w imieniu własnym na rachunek dłużnika]	169
Art. 54. [Obowiązki sprawozdawcze zarządcy]	170
Oddział 2. Wynagrodzenie	172
Art. 55. [Ustalenie wynagrodzenia zarządcy]	172
Art. 56. [Wynagrodzenie wstępne zarządcy]	176
Art. 57. [Zaliczki kwartalne]	178
Art. 58. [Wniosek o ustalenie wynagrodzenia ostatecznego]	179
Art. 59. [Postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia ostatecznego]	182
Art. 60. [Rozdzielenie wynagrodzenia pomiędzy kilku zarządców]	185
Art. 61. [Ustalenie wynagrodzenia zarządcy uchwałą zgromadzenia wierzycieli]	185
Art. 62. [Odpowiednie stosowanie przepisów do zarządcy ustanowionego w postępowaniu przyspieszonym lub postępowaniu układowym]	189
Art. 63. [Doliczenie kwoty VAT]	189
Art. 64. [Dziedziczność roszczenia o wynagrodzenie]	190
Dział IV. Uczestnicy postępowania	191
Rozdział 1. Przepisy ogólne	191
Art. 65. [Uczestnicy postępowania restrukturyzacyjnego]	191
Art. 66. [Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych dłużnika; zmiana firmy]	193
Art. 67. [Zarząd majątkiem przez dłużnika]	195
Art. 68. [Utrata zdolności procesowej; ustanowienie kuratora]	198
Art. 69. [Wynagrodzenie kuratora i zwrot wydatków]	200
Art. 70. [Doliczenie kwoty VAT]	201
Art. 71. [Ponoszenie kosztów kuratora przez dłużnika]	202
Art. 72. [Śmierć dłużnika]	203

Art. 73.	[Otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego a stosunki majątkowe małżeńskie]	205
Art. 74.	[Zakaz ustanawiania rozdzielności majątkowej po dniu otwarcia postępowania]	207
Art. 75.	[Ustanowienie kuratora dla wierzyiciela]	207
Rozdział 2. Spis wierzytelności		209
Art. 76.	[Wierzytelności umieszczane w spisie wierzytelności]	209
Art. 77.	[Wierzytelności za okres rozliczeniowy; wierzytelności z umowy leasingu; rozliczenie należności publicznoprawnych]	211
Art. 78.	[Wierzytelności niepieniężne]	213
Art. 79.	[Odsetki od wierzytelności]	214
Art. 80.	[Wierzytelność współdłużnika, poręczyciela, gwaranta i banku]	215
Art. 81.	[Niewymagalne wierzytelności o charakterze ciągłym; wierzytelności z tytułu świadczeń powtarzających się; wierzytelności z umowy leasingu]	216
Art. 82.	[Wierzytelność zabezpieczona hipoteką na majątku położonym za granicą]	218
Art. 83.	[Wierzytelność w walucie obcej]	220
Art. 84.	[Podstawy sporządzenia spisu wierzytelności]	222
Art. 85.	[Spis wierzytelności a podział wierzyteli na grupy]	223
Art. 86.	[Treść spisu wierzytelności]	224
Art. 87.	[Spis wierzytelności spornych]	228
Art. 88.	(uchylony).	229
Art. 89.	[Obwieszczenie o dacie złożenia spisów wierzytelności]	229
Art. 90.	[Zastrzeżenia dłużnika w przyspieszonym postępowaniu układowym]	230
Art. 91.	[Sprzeciw co do umieszczenia i pominięcia wierzytelności w spisie wierzytelności]	231
Art. 92.	[Wymogi formalne sprzeciwu]	233
Art. 93.	[Udowodnienie okoliczności uzasadniających sprzeciw]	236
Art. 94.	[Doręczenie odpisu sprzeciwu; odpowiedź na sprzeciw]	237

Art. 95.	[Rozpatrzenie sprzeciwu]	239
Art. 96.	[Zmiany w spisie wierzytelności po uwzględnieniu sprzeciwu]	243
Art. 97.	[Zatwierdzenie spisu wierzytelności w przyspieszonym postępowaniu układowym] . . .	243
Art. 98.	[Zatwierdzenie spisu wierzytelności]	244
Art. 99.	[Wykreślenie wierzytelności ze spisu wierzytelności z urzędu]	245
Art. 100.	[Uzupełnienie spisu wierzytelności]	246
Art. 101.	[Dochodzenie wierzytelności nieuwzględnionej w spisie wierzytelności]	247
Art. 102.	[Wyciąg z zatwierdzonego spisu wierzytelności jako tytuł egzekucyjny]	249
Art. 103.	[Zwrot dokumentów]	251
Rozdział 3. Zgromadzenie wierzycieli		252
Oddział 1. Przepisy ogólne		252
Art. 104.	[Zwołanie zgromadzenia wierzycieli]	252
Art. 105.	[Obwieszczenie o zwołaniu zgromadzenia wierzycieli]	254
Art. 106.	[Przebieg zgromadzenia wierzycieli]	257
Art. 107.	[Prawo głosu na zgromadzeniu wierzycieli]	257
Art. 108.	[Pełnomocnik wierzycieli]	258
Art. 109.	[Zmiana osoby wierzyciela a prawo głosu]	260
Art. 110.	[Głosowanie]	262
Art. 111.	[Przyjęcie uchwały zgromadzenia wierzycieli] . . .	264
Art. 112.	[Stwierdzenie przyjęcia uchwały]	265
Oddział 2. Zgromadzenie wierzycieli w celu głosowania nad układem		267
Art. 113.	[Warunki zawarcia układu na zgromadzeniu wierzycieli]	267
Art. 114.	[Przedstawienie planu restrukturyzacyjnego]	268
Art. 115.	[Opinia o możliwości wykonania układu]	269
Art. 116.	[Wyłączenie prawa głosu w sprawach dotyczących układu]	270
Art. 117.	[Kolejność głosowania nad propozycjami układowymi]	272
Art. 118.	[Dodatkowe wymogi głosowania nad układem]	273

Art. 119.	[Przyjęcie układu]	275
Art. 120.	[Stwierdzenie przyjęcia układu]	277
Rozdział 4. Rada wierzycieli		278
Art. 121.	[Powołanie rady wierzycieli]	278
Art. 122.	[Skład osobowy rady wierzycieli]	280
Art. 123.	[Wskazanie członka rady wierzycieli]	281
Art. 124.	[Odmowa wierzyciela]	283
Art. 125.	[Odwołanie członka rady wierzycieli]	284
Art. 126.	[Zmiana składu rady wierzycieli na wniosek wierzycieli]	286
Art. 127.	[Pełnomocnik członka rady wierzycieli]	288
Art. 128.	[Kompetencje rady wierzycieli]	289
Art. 129.	[Zgoda rady wierzycieli na dokonanie czynności]	292
Art. 130.	[Regulamin rady wierzycieli]	294
Art. 131.	[Uchwały rady wierzycieli]	295
Art. 132.	[Podejmowanie uchwał przez radę wierzycieli]	296
Art. 133.	[Przekazanie dłużnikowi zwykłego zarządu; zmiana nadzorcy sądowego lub zarządcy]	298
Art. 134.	[Posiedzenia rady wierzycieli]	301
Art. 135.	[Protokół posiedzenia rady wierzycieli]	302
Art. 136.	[Wniesienie zarzutów przeciwko uchwale]	304
Art. 137.	[Zwrot wydatków i wynagrodzenie członka rady wierzycieli]	306
Art. 138.	[Odpowiedzialność członka rady wierzycieli]	307
Art. 139.	[Wykonywanie czynności rady wierzycieli przez sędziego-komisarza]	309
Dział V. Pomoc publiczna		310
Art. 139a.	(uchylony).	310
Art. 140.	[Test prywatnego wierzyciela; test prywatnego inwestora]	310
Art. 141.	[Pomoc publiczna na restrukturyzację]	316
Art. 142.	[Zakres pomocy publicznej na restrukturyzację]	319
Art. 143.	[Warunki udzielenia pomocy publicznej]	321
Art. 144.	[Pomoc publiczna jako uzupełnienie środków przedsiębiorcy]	325

Art. 145.	[Środki wyrównujące zakłócenia konkurencji na rynku]	327
Art. 146.	[Pomoc niezbędna do zachowania ciągłości usług w ogólnym interesie gospodarczym]	329
Art. 147.	[Zmiana wielkości pomocy publicznej na restrukturyzację]	330
Art. 148.	[Wyłączenie obowiązku notyfikacji pomocy publicznej]	331
Art. 149.	[Decyzja Komisji Europejskiej wskazująca okres udzielenia pomocy]	332
Dział VI. Układ		333
Rozdział 1. Przepisy ogólne		333
Art. 150.	[Wierzytelności układowe]	333
Art. 151.	[Wierzytelności pozaukładowe]	336
Art. 152.	[Wierzytelność objęta innym układem]	343
Art. 153.	[Wierzytelności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych]	343
Art. 154.	[Wierzytelności KRUS]	344
Rozdział 2. Propozycje układowe		344
Art. 155.	[Legitymacja do złożenia propozycji układowych]	344
Art. 156.	[Podstawowe propozycje układowe]	345
Art. 157.	[Spłata zobowiązań z zysku przedsiębiorstwa] ..	349
Art. 158.	[Finansowanie układu przez osobę trzecią]	350
Art. 159.	[Układ likwidacyjny]	351
Art. 160.	[Restrukturyzacja składek na ubezpieczenie] ..	353
Art. 161.	[Podział wierzycieli na grupy układowe]	355
Art. 162.	[Jednakowe traktowanie wierzycieli]	357
Art. 163.	[Wierzytelności ze stosunku pracy, niepieniężne i zabezpieczone rzeczowo]	359
Rozdział 3. Zatwierdzenie układu		361
Art. 164.	[Rozpoznanie i zatwierdzenie układu; zgłaszanie zastrzeżeń]	361
Art. 165.	[Odmowa zatwierdzenia układu]	363
Rozdział 4. Skutki układu		367
Art. 166.	[Objęcie układem wszystkich wierzycieli]	367
Art. 167.	[Układ a prawa wierzyciela wobec osób trzecich]	368
Art. 168.	[Układ a wierzytelności rzeczowe]	370

Art. 169.	[Wpis informacji o zatwierdzeniu układu do ksiąg wieczystych i rejestrów]	371
Art. 170.	[Umorzenie postępowań]	372
Art. 171.	[Nadzorca wykonania układu]	373
Art. 172.	[Postanowienie o wykonaniu układu]	375
Rozdział 5. Zmiana układu		377
Art. 173.	[Przesłanki zmiany układu]	377
Art. 174.	[Postępowanie o zmianę układu]	380
Art. 175.	[Głosowanie nad zmianą układu]	381
Rozdział 6. Uchylenie i wygaśnięcie układu		382
Art. 176.	[Uchylenie układu]	382
Art. 177.	[Wniosek o zmianę układu a wniosek o uchylenie układu]	385
Art. 178.	[Upadłość w okresie wykonywania układu]	386
Art. 179.	[Dochodzenie wierzytelności po uchyleniu lub wygaśnięciu układu]	387
Dział VII. Układ częściowy		389
Art. 180.	[Zakres układu częściowego]	389
Art. 181.	[Wierzytelności rzeczowe w układzie częściowym]	391
Art. 182.	[Przyjęcie i zatwierdzenie układu częściowego]	393
Art. 183.	[Szczególne warunki układu częściowego]	394
Art. 184.	[Karta do głosowania przy układzie częściowym]	396
Art. 185.	[Wierzyciele pozaukładowi]	396
Art. 186.	[Przyjęcie układu częściowego]	397
Art. 187.	[Skuteczność układu częściowego]	398
Art. 188.	[Zażalenie wierzyciela pozaukładowego]	399
Dział VIII. Przepisy ogólne dotyczące postępowania restrukturyzacyjnego		400
Art. 189.	[Dzień otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego]	400
Art. 190.	[Postępowanie restrukturyzacyjne wobec współników spółki cywilnej lub osobowej spółki handlowej]	401
Art. 191.	[Wszczęcie kolejnego postępowania restrukturyzacyjnego]	403

Art. 192.	[Układ częściowy lub przyspieszone postępowanie układowe w toku postępowania sanacyjnego]	404
Art. 193.	[Obowiązek współpracy]	405
Art. 194.	[Niejawność posiedzeń]	406
Art. 195.	[Przeprowadzenie dowodu]	408
Art. 196.	[Wyłączenie dowodu z opinii biegłego]	409
Art. 196a.	[Obowiązek wnoszenia pism procesowych i dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego]	410
Art. 196b.	[Możliwość wnoszenia pism procesowych i dokumentów z pominięciem systemu teleinformatycznego]	413
Art. 196c.	[Obowiązek wnoszenia niektórych pism procesowych i dokumentów z pominięciem systemu teleinformatycznego]	415
Art. 196d.	[Delegacja ustawowa – sposób wnoszenia pism procesowych i składania dokumentów za pomocą systemu teleinformatycznego]	415
Art. 197.	[Postanowienia i zarządzenia]	416
Art. 198.	[Doręczanie pism i postanowień]	418
Art. 199.	[Obwieszczenia]	420
Art. 200.	[Zażalenia]	421
Art. 201.	[Termin do wniesienia zażalenia]	423
Art. 202.	[Wyłączenie możliwości wniesienia skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia]	425
Art. 203.	[Oświadczenia; złożenie dokumentu w wersji elektronicznej]	427
Art. 204.	[Pomoc publiczna]	428
Art. 205.	[Zmiana planu restrukturyzacyjnego]	429
Art. 206.	[Udostępnianie akt sądowych; wydruki komputerowe]	430
Art. 207.	[Koszty postępowania restrukturyzacyjnego]	431
Art. 208.	[Osoby obciążone kosztami]	433
Art. 209.	[Odesłanie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego]	434

Tytuł II. Przepisy szczególne o postępowaniach restryktoryzacyjnych i ich skutkach	437
Dział I. Postępowanie o zatwierdzenie układu	437
Rozdział 1. Przepisy wstępne	437
Art. 210. [Umowa o sprawowanie nadzoru]	437
Art. 211. [Ustalenie dnia układowego]	438
Rozdział 2. Przebieg postępowania o zatwierdzenie układu	440
Art. 211a. [Udostępnianie akt i zbioru dokumentów postępowania]	440
Art. 212. [Zbieranie głosów]	443
Art. 213. [Karta do głosowania]	444
Art. 214. [Karta do głosowania dla wierzyciela udzielającego wsparcia]	447
Art. 215. [Okres ważności głosu]	448
Art. 216. [Obowiązki informacyjne nadzorcy układu; zastrzeżenia wierzyciela]	448
Art. 217. [Przyjęcie układu]	450
Art. 218. [Poinformowanie dłużnika o niemożności zawarcia układu]	450
Art. 219. [Wniosek o zatwierdzenie układu]	451
Art. 220. [Sprawozdanie nadzorcy układu]	454
Art. 221. [Braki wniosku o zatwierdzenie układu; braki sprawozdania nadzorcy układu]	455
Art. 222. [Zawiadomienie organu założycielskiego i ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa]	456
Art. 223. [Postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia układu]	457
Art. 224. [Wykonywanie uprawnień nadzorcy sądowego przez nadzorcę układu]	459
Art. 225. [Nieważność postanowień umownych]	461
Art. 226. [Wyłączenie stosowania przepisów o zabezpieczeniu]	461
Rozdział 3. Skutki obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego	462
Art. 226a. [Obwieszczenie o ustaleniu dnia układowego] ...	462
Art. 226b. [Odmowa dokonania obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego]	466

Art. 226c. [Zakres informacji w obwieszczeniu]	469
Art. 226d. [Kompetencje nadzorca układu od dnia dokonania obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego]	470
Art. 226e. [Niedopuszczalność wypowiedzenia umowy najmu i dzierżawy, zawieszenie postępowań egzekucyjnych, uchylenie zajęć]	472
Art. 226f. [Uchylenie skutków dokonania obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego]	474
Art. 226g. [Wygaśnięcie skutków obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego]	476
Art. 226h. [Złożenie uproszczonego wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego lub o ogłoszenie upadłości]	476
Dział II. Przyspieszone postępowanie układowe	477
Rozdział 1. Wniosek o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego	477
Art. 227. [Wymogi formalne wniosku o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego] ...	477
Art. 228. [Oświadczenie o prawdziwości i zupełności informacji]	483
Art. 229. [Zawiadomienie organu założycielskiego i ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa]	484
Art. 230. [Zaliczka na wydatki przyspieszonego postępowania układowego]	485
Art. 231. [Pokrywanie wydatków przyspieszonego postępowania układowego]	485
Rozdział 2. Postanowienie o otwarcu przyspieszonego postępowania układowego	487
Art. 232. [Rozpoznanie wniosku o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego] ...	487
Art. 233. [Postanowienie o otwarciu przyspieszonego postępowania układowego]	488
Art. 234. [Skuteczność i wykonalność postanowienia]	490
Art. 235. [Obwieszczenie i doręczenie postanowienia]	490
Art. 236. [Zażalenie na postanowienie o odmowie otwarcia przyspieszonego postępowania układowego]	493
Art. 237. [Zażalenie wierzyciela]	493

Rozdział 3. Skutki otwarcia przyspieszonego postępowania układowego	495
Art. 238. [Dostęp do dokumentów dłużnika]	495
Art. 239. [Uchylenie zarządu własnego dłużnika; ustanowienie zarządcy]	495
Art. 240. [Masa układowa]	497
Art. 241. [Spis inwentarza w przyspieszonym postępowaniu układowym]	498
Art. 242. [Masa układowa uczestnika systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych]	498
Art. 243. [Masa układowa dłużnika będącego stroną umowy o subpartycypację]	499
Art. 244. [Wyłączenie z masy układowej przedmiotu zabezpieczenia ustanowionego w związku z uczestnictwem w systemie płatności lub systemie rozrachunku papierów wartościowych]	500
Art. 245. [Otwarcie przyspieszonego postępowania układowego wobec uczestnika systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych]	502
Art. 246. [Obciążenie składników majątku dłużnika]	503
Art. 247. [Nieważność postanowień umowy]	506
Art. 248. [Bezskuteczność postanowień umowy w stosunku do masy układowej]	507
Art. 249. [Umowy powiernicze – odpowiednie stosowanie przepisów]	508
Art. 250. [Umowa ramowa]	509
Art. 251. [Klauzula kompensacyjna]	510
Art. 252. [Niedopuszczalność spełniania świadczeń z wierzytelności objętych układem]	511
Art. 253. [Warunki dopuszczalności potrąceń wzajemnych wierzytelności]	512
Art. 254. [Skutki prawne zlecenia rozrachunku]	515
Art. 255. [Zlecenie rozrachunku po otwarciu postępowania]	516
Art. 256. [Niedopuszczalność wypowiedzenia umowy najmu i dzierżawy]	517

Art. 257. [Dochodzenie wierzytelności podlegających umieszczeniu w spisie wierzytelności]	519
Art. 258. [Poinformowanie nadzorcy sądowego o innych postępowaniach]	521
Art. 259. [Zawieszenie postępowań egzekucyjnych]	522
Art. 260. [Egzekucja z przedmiotu zabezpieczenia]	523
Rozdział 4. Przebieg przyspieszonego postępowania układowego	526
Art. 261. [Termin na złożenie planu restrukturyzacyjnego i spisu wierzytelności]	526
Art. 262. [Aktualizacja spisu wierzytelności]	527
Art. 263. [Wyznaczenie terminu zgromadzenia wierzycieli]	527
Art. 264. [Zawiadomienie o terminie zgromadzenia wierzycieli]	528
Dział III. Postępowanie układowe	530
Rozdział 1. Postępowanie o otwarcie postępowania układowego	530
Oddział 1. Wniosek o otwarcie postępowania układowego	530
Art. 265. [Wymogi formalne wniosku – odesłanie]	530
Art. 266. [Zdolność dłużnika do bieżącego pokrywania kosztów]	533
Art. 267. [Zaliczka na wydatki postępowania układowego]	534
Oddział 2. Postępowanie zabezpieczające	535
Art. 268. [Tymczasowy nadzorca sądowy; zawieszenie postępowania egzekucyjnego]	535
Art. 269. [Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego]	538
Oddział 3. Postanowienie o otwarciu postępowania układowego	540
Art. 270. [Rozpoznanie wniosku o otwarcie postępowania układowego]	540
Art. 271. [Postanowienie o otwarciu postępowania układowego]	541
Art. 272. [Zażalenie na postanowienie w przedmiocie otwarcia postępowania układowego]	541

Rozdział 2. Skutki otwarcia postępowania układowego	542
Oddział 1. Skutki otwarcia postępowania układowego co do osoby, majątku i zobowiązań dłużnika	542
Art. 273. [Skutki otwarcia postępowania układowego – odesłanie]	542
Art. 274. [Ustalenie składu masy układowej]	543
Art. 275. [Sporządzenie spisu inwentarza]	544
Oddział 2. Wpływ otwarcia postępowania układowego na postępowania sądowe, administracyjne, sądowoadministracyjne i przed sądami polubownymi	546
Art. 276. [Dochodzenie wierzytelności podlegających umieszczeniu w spisie wierzytelności w postępowaniach sądowych]	546
Art. 277. [Status nadzorcy sądowego w postępowaniach]	548
Art. 278. [Zawieszenie postępowania egzekucyjnego]	549
Art. 279. [Egzekucja z przedmiotu zabezpieczenia zastawem lub hipoteką]	551
Rozdział 3. Przebieg postępowania układowego	552
Art. 280. [Obowiązki nadzorcy sądowego w postępowaniu układowym]	552
Art. 281. [Termin zgromadzenia wierzycieli]	553
Art. 282. [Zawiadomienie wierzycieli o terminie zgromadzenia wierzycieli]	554
Dział IV. Postępowanie sanacyjne	556
Rozdział 1. Postępowanie o otwarcie postępowania sanacyjnego	556
Oddział 1. Wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego	556
Art. 283. [Legitymacja do złożenia wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego]	556
Art. 284. [Wymogi formalne wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego]	557
Art. 285. [Zaliczka na wydatki postępowania o otwarcie postępowania sanacyjnego]	561
Oddział 2. Postępowanie zabezpieczające	562
Art. 286. [Zabezpieczenie majątku dłużnika w postępowaniu o otwarcie postępowania sanacyjnego]	562

Art. 287. [Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Upadek zabezpieczenia]	564
Oddział 3. Postanowienie o otwarciu postępowania sanacyjnego	565
Art. 288. [Rozpoznanie wniosku o otwarciu postępowania sanacyjnego; elementy obligatoryjne postanowienia; wykonywanie przez dłużnika zwykłego zarządu]	565
Art. 289. [Doręczenie postanowienia o otwarciu postępowania sanacyjnego]	569
Art. 290. [Zažalenia]	570
Rozdział 2. Skutki otwarcia postępowania sanacyjnego ...	571
Oddział 1. Skutki otwarcia postępowania sanacyjnego co do osoby dłużnika	571
Art. 291. [Obowiązki dłużnika pozbawionego zarządu przedsiębiorstwem]	571
Art. 292. [Obowiązki dłużnika wykonującego zarząd przedsiębiorstwem]	572
Art. 293. [Wygaśnięcie pełnomocnictw]	573
Oddział 2. Skutki otwarcia postępowania sanacyjnego co do majątku dłużnika	574
Art. 294. [Masa sanacyjna]	574
Art. 295. [Wyłączenia z masy sanacyjnej; wykonywanie zobowiązań, ustanowienie zabezpieczenia]	575
Art. 296. [Ustalenie składu masy sanacyjnej]	575
Oddział 3. Skutki otwarcia postępowania sanacyjnego co do zobowiązań dłużnika	577
Art. 297. [Skutki otwarcia postępowania sanacyjnego dla zobowiązań dłużnika]	577
Art. 298. [Odstąpienie od umowy wzajemnej]	577
Art. 299. [Wypowiedzenie umowy ramowej]	582
Art. 300. [Wpływ otwarcia postępowania sanacyjnego na stosunki pracownicze]	582
Oddział 4. Skutki otwarcia postępowania sanacyjnego co do spadków nabytych przez dłużnika	584
Art. 301. [Powołanie dłużnika do spadku]	584
Art. 302. [Rozporządzanie spadkiem przez dłużnika]	585

Art. 303. [Bezskuteczność oświadczenia o odrzuceniu spadku lub zapisu windykacyjnego]	586
Oddział 5. Bezskuteczność i zaskarżanie czynności dłużnika	587
Art. 304. [Przesłanki bezskuteczności czynności prawnej] ...	587
Art. 305. [Obniżenie wynagrodzenia reprezentanta lub pracownika dłużnika]	592
Art. 306. [Ustalenie bezskuteczności czynności prawnej] ...	595
Art. 307. [Skutki bezskuteczności czynności prawnej]	596
Art. 308. [Odesłanie do przepisów Kodeksu cywilnego] ...	599
Art. 309. [Wyłączenie stosowania przepisów w przypadku uczestników systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych]	600
Oddział 6. Wpływ postępowania sanacyjnego na postępowania sądowe, administracyjne, sądownoadministracyjne i przed sądami polubownymi	600
Art. 310. [Otwarcie postępowania sanacyjnego a dochodzenie wierzytelności w drodze innych postępowań]	600
Art. 311. [Status zarządcy w postępowaniach sądowych]	601
Art. 312. [Zawieszenie postępowań egzekucyjnych, uchylenie zajęć]	603
Rozdział 3. Przygotowanie i realizacja planu restrukturyzacyjnego	606
Art. 313. [Termin do złożenia planu restrukturyzacyjnego]	606
Art. 314. [Zasady zwalniania pracowników w planie restrukturyzacyjnym]	607
Art. 315. [Zatwierdzenie planu restrukturyzacyjnego]	608
Art. 316. [Realizacja planu restrukturyzacyjnego]	609
Art. 317. [Działania zmierzające do przywrócenia dłużnikowi zdolności regulowania zobowiązań]	610
Art. 318. [Zmiana planu restrukturyzacyjnego]	611
Art. 319. [Zgoda na udzielenie pomocy publicznej]	611
Rozdział 4. Przebieg postępowania sanacyjnego	612
Art. 320. [Termin złożenia spisu wierzytelności]	612
Art. 321. [Zwołanie zgromadzenia wierzycieli]	613

Art. 322. [Zawiadomienie wierzycieli o terminie zgromadzenia wierzycieli]	614
Art. 323. [Sprzedaż składników masy sanacyjnej]	615
Dział V. Zakończenie i umorzenie postępowania restrukturyzacyjnego	618
Art. 324. [Data zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego; obwieszczenie o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego]	618
Art. 325. [Uniwersalne podstawy obligatoryjnego i fakultatywnego umorzenia postępowania restrukturyzacyjnego]	619
Art. 326. [Inne przesłanki umorzenia postępowania restrukturyzacyjnego]	622
Art. 327. [Zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania restrukturyzacyjnego]	623
Art. 328. [Uproszczony wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego z wnioskiem o umorzenie postępowania układowego]	624
Art. 329. [Odzyskanie prawa zarządu majątkiem przez dłużnika]	625
Art. 330. [Wydanie dłużnikowi majątku oraz dokumentów]	626
Art. 331. [Koszty przechowywania dokumentów]	627
Art. 332. [Likwidacja majątku]	630
Art. 333. [Wstąpienie wierzyciela do procesów w miejsce zarządcy]	631
Dział VI. Uproszczony wniosek o ogłoszenie upadłości	632
Art. 334. [Złożenie uproszczonego wniosku o ogłoszenie upadłości]	632
Art. 335. [Wstrzymanie rozpoznania wniosku]	633
Art. 336. [Zabezpieczenie majątku dłużnika]	634
Art. 337. [Zasady rozpoznania uproszczonego wniosku o ogłoszenie upadłości]	634
Tytuł III. Przepisy z zakresu międzynarodowego postępowania restrukturyzacyjnego	635
Dział I. Przepisy ogólne	635
Art. 338. [Wyłączenie zastosowania przepisów]	635
Art. 339. [Prawa wierzyciela]	636

Art. 340.	[Pełnomocnik do doręczeń]	636
Art. 341.	[Odesłanie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego]	637
Dział II. Jurysdykcja krajowa		638
Art. 342.	[Jurysdykcja wyłączna]	638
Art. 343.	[Nieskuteczność umów o jurysdykcję]	639
Art. 344.	[Zarządca zagraniczny]	639
Dział III. Współpraca z sądami zagranicznymi i zarządcami zagranicznymi		640
Art. 345.	[Środki porozumiewania się z sądem i zarządcą zagranicznym]	640
Art. 346.	[Pośrednictwo sędziego-komisarza]	640
Art. 347.	[Współpraca]	641
Art. 348.	[Zakres współpracy]	642
Tytuł IV. Odrębne postępowania restrukturyzacyjne		643
Dział I. Postępowanie restrukturyzacyjne wobec deweloperów		643
Art. 349.	[Zakres stosowania przepisów]	643
Art. 349.	[Zakres stosowania przepisów]	643
Art. 350.	[Definicje]	645
Art. 350.	[Definicje]	645
Art. 351.	[Wyłączenie stosowania postępowania o zatwierdzenie układu]	647
Art. 352.	[Cel postępowania restrukturyzacyjnego wobec dewelopera]	648
Art. 353.	[Termin składania propozycji układowych przez nabywców]	648
Art. 354.	[Dodatkowe propozycje układowe]	649
Art. 355.	[Różny sposób traktowania nabywców; znaczenie prawomocnego postanowienia o zatwierdzeniu układu]	651
Art. 356.	[Sposób głosowania nad układem]	652
Art. 357.	[Głos nabywcy jako tytuł egzekucyjny]	653
Art. 358.	[Wstępne głosowanie nabywców nad propozycjami układowymi]	654
Art. 359.	[Wnoszenie dopłat; nowe propozycje układowe]	655
Art. 360.	[Zwrot dopłat]	657

Art. 361. [Zgoda na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego]	659
Art. 361. [Zgoda na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego]	659
Dział II. Postępowanie restrukturyzacyjne wobec emitentów obligacji	660
Art. 362. [Zakres stosowania przepisów]	660
Art. 363. [Kurator; administrator hipoteki]	662
Art. 364. [Sprawozdania kuratora; wynagrodzenie kuratora]	663
Art. 365. [Udzielenie informacji kuratorowi]	664
Art. 366. [Spis wierzytelności]	665
Art. 367. [Głosowanie przy zawieraniu układu]	666
Dział III. (uchylony)	666
Art. 368–398. (uchylone).	666
Tytuł V. Przepisy karne	667
Art. 399. [Złożenie nieprawdziwych informacji lub zatajenie informacji]	667
Art. 400. [Niewydanie dokumentów]	669
Tytuł VI. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i przepis końcowy	670
Dział I. Zmiany w przepisach obowiązujących	670
Art. 401–447. (pominięte).	670
Dział II. Przepisy przejściowe	670
Art. 448. [Ocena zdarzeń przeszłych]	670
Art. 449. [Wniosek o ogłoszenie upadłości złożony przed wejściem w życie ustawy]	671
Art. 450. [Wniosek o zmianę lub uchylenie układu nierozpatrzony przed wejściem w życie ustawy]	671
Art. 451. [Oświadczenie o otwarciu postępowania naprawczego złożone przed wejściem w życie ustawy]	672
Art. 452. [Wniosek o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej złożony przed wejściem w życie ustawy]	672
Art. 453. [Licencja syndyka]	673
Art. 454. [Odpowiedzialność likwidatorów]	674

Art. 455. [Zasady obwieszczeń, zamieszczania orzeczeń i dokumentów oraz składania pism w okresie przejściowym]	674
Dział III. Przepis końcowy	675
Art. 456. [Wejście w życie ustawy]	675

USTAWA O UDZIELANIU POMOCY PUBLICZNEJ W CELU RATOWANIA LUB RESTRUKTURYZACJI PRZEDSIĘBIORCÓW

Słowo wstępne	679
----------------------------	-----

Ustawa z 16.07.2020 r. o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców (Dz.U. poz. 1298)	681
--	-----

Rozdział 1. Przepisy ogólne	683
Art. 1. [Przedmiot regulacji]	683
Art. 2. [Beneficjenci pomocy określonej w ustawie]	686
Art. 3. [Definicje]	689
Art. 4. [Cele pomocy]	693
Art. 5. [Częstotliwość udzielanej pomocy]	694
Art. 6. [Warunki udzielenia pomocy przedsiębiorcy nabywającemu aktywa od innego przedsiębiorcy, który otrzymał pomoc]	697
Art. 7. [Warunki udzielenia pomocy przedsiębiorcy należącemu do grupy kapitałowej]	700
Art. 8. [Warunki udzielenia pomocy przedsiębiorcy świadczącemu usługi w ogólnym interesie gospodarczym]	702
Art. 9. [Ograniczenie możliwości korzystania z innych form pomocy]	704
Art. 10. [Maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego u przedsiębiorcy korzystającego z pomocy]	705
Art. 11. [Notyfikacja pomocy Komisji Europejskiej]	706
Art. 12. [Źródło finansowania pomocy; wniosek o udzielenie pomocy]	708
Art. 13. [Podmiot udzielający pomocy]	709
Art. 14. [Publikacja w BIP informacji o środkach przeznaczonych na udzielanie pomocy]	710

Rozdział 2. Pomoc na ratowanie	712
Art. 15. [Warunki udzielenia pomocy na ratowanie]	712
Art. 16. [Forma pomocy na ratowanie; oprocentowanie pożyczki; zabezpieczenie zwrotu pomocy]	713
Art. 17. [Maksymalna wysokość pomocy na ratowanie]	715
Art. 18. [Elementy wniosku o pomoc na ratowanie]	718
Art. 19. [Załączniki do wniosku o pomoc na ratowanie; złożenie wniosku]	720
Art. 20. [Rozpatrzenie wniosku o pomoc na ratowanie; zażalenie]	722
Art. 21. [Odwołanie od decyzji nieuwzględniającej wniosku o pomoc na ratowanie]	728
Art. 22. [Obowiązki przedsiębiorcy korzystającego z pomocy na ratowanie]	732
Art. 23. [Okres, na jaki udzielana jest pomoc na ratowanie]	734
Art. 24. [Obowiązek przedstawienia planów do zatwierdzenia oraz oświadczenia o planowanej spłacie pożyczki]	735
Art. 25. [Spłata pożyczki]	736
Rozdział 3. Tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne	738
Art. 26. [Przesłanki przyznania tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego]	738
Art. 27. [Główny cel przyznania tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego]	740
Art. 28. [Forma tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego]	741
Art. 29. [Wniosek o tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne]	741
Art. 30. [Zatwierdzenie uproszczonego planu restrukturyzacji]	746
Art. 31. [Wysokość tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego oraz okres, na jaki jest udzielane]	748
Art. 32. [Przedłużenie okresu, na jaki jest udzielane tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne]	749

Art. 33.	[Obowiązki sprawozdawcze przedsiębiorcy korzystającego z tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego]	749
Art. 34.	[Rozpatrzenie wniosku o udzielenie tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego, spłata pożyczki – odpowiednie stosowanie przepisów o pomocy na ratowanie]	750
Rozdział 4. Pomoc na restrukturyzację		751
Art. 35.	[Cel udzielenia pomocy na restrukturyzację]	751
Art. 36.	[Warunki udzielenia pomocy na restrukturyzację]	752
Art. 37.	[Ograniczenie wysokości pomocy na restrukturyzację]	754
Art. 38.	[Zastosowanie środków wyrównujących zakłócenia konkurencji jako warunek udzielenia pomocy na restrukturyzację]	757
Art. 39.	[Formy pomocy na restrukturyzację]	758
Art. 40.	[Zabezpieczenie spłaty pomocy na restrukturyzację]	761
Art. 41.	[Zapewnienie środków wystarczających na pokrycie straty rachunkowej przedsiębiorcy jako warunek udzielenia pomocy w określonych formach]	761
Art. 42.	[Wniosek o pomoc na restrukturyzację]	764
Art. 43.	[Plan restrukturyzacji]	767
Art. 44.	[Zmiana planu restrukturyzacji]	770
Art. 45.	[Negatywne przesłanki udzielenia pomocy na restrukturyzację]	771
Art. 46.	[Rozpatrzenie wniosku o pomoc na restrukturyzację; okres, na jaki udzielana jest pomoc; spłata pożyczki – odpowiednie stosowanie przepisów o pomocy na ratowanie]	772
Art. 47.	[Ocena zasadności udzielenia pomocy na restrukturyzację]	774
Art. 48.	[Obowiązki sprawozdawcze przedsiębiorcy, któremu udzielono pomocy na restrukturyzację]	776

Rozdział 5. Zmiany w przepisach, przepisy epizodyczne i przepis końcowy	778
Art. 49. [Zmiana w Kodeksie postępowania administracyjnego]	778
Art. 50. [Zmiana w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne]	779
Art. 51. [Przepis epizodyczny związany z zaistnieniem epidemii COVID-19]	779
Art. 52. [Wysokość środków przeznaczonych na pomoc]	779
Art. 53. [Wejście w życie]	781
Bibliografia	783
Orzecznictwo	787

Wykaz skrótów

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2021 r. poz. 2345 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526 ze zm.)
- pr. restr. – ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2021 r. poz. 1588 ze zm.)
- pr. upadł. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1228 ze zm.)
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)
- u.k.s.c. – ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2257 ze zm.)
- u.r. – ustawa z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.)

Czasopisma

Dor. Restr. – Doradca Restrukturyzacyjny

M. Praw. – Monitor Prawniczy

Inne

ARP – Agencja Rozwoju Przemysłu

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KRS – Krajowy Rejestr Sądowy

NBP – Narodowy Bank Polski

NSA – Naczelny Sąd Administracyjny

SA – sąd apelacyjny

SN – Sąd Najwyższy

SO – sąd okręgowy

SPI – Sąd Pierwszej Instancji (obecnie: Sąd) UE

SR – sąd rejonowy

TS – Trybunał Sprawiedliwości UE

WSA – wojewódzki sąd administracyjny

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE

USTAWA

z 15.05.2015 r.

Prawo restrukturyzacyjne

(Dz.U. z 2021 r. poz. 1588; zm.: Dz.U. z 2021 r. poz. 2140)

TYTUŁ I

**Przepisy ogólne
o postępowaniach
restrukturyzacyjnych
i ich skutkach**

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

ROZDZIAŁ 1

Przepisy wstępne

Art. 1. [Przedmiot ustawy]

Ustawa reguluje:

- 1) zawieranie przez dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością układu z wierzycielami oraz skutki układu;
 - 2) przeprowadzanie działań sanacyjnych.
1. Prawodawca, uchwalając Prawo restrukturyzacyjne, chciał wprowadzić mechanizmy prawne – różne od upadłości – pozwalające przedsiębiorcy wyjść z trudnej sytuacji ekonomicznej. Dlatego celem re-

strukturyzacji jest z jednej strony uregulowanie zobowiązań dłużnika, z drugiej zaś – zachowanie jego przedsiębiorstwa. Cecha ta jest zasadniczym elementem odróżniającym restrukturyzację od upadłości. Oczywiście nie oznacza to, że postępowania te są od siebie zupełnie niezależne – wręcz przeciwnie, zarówno w ich konstrukcji prawnej, jak i w celach i przebiegu występuje wiele zbieżnych elementów. Do jednej z najważniejszych kwestii z tego obszaru należy wspólne posługiwanie się przez obydwa akty normatywne pojęciem niewypłacalności (na temat wykładni tego pojęcia zob. komentarz do art. 6). To zaś determinuje ścisłą zależność pomiędzy Prawem restrukturyzacyjnym a Prawem upadłościowym, określanym niekiedy w doktrynie jako „prawo o niewypłacalności dłużnika”¹. Podstawowym wnioskiem płynącym z tejże zależności jest konieczność wzajemnego sięgania do obu uregulowań.

2. Z materiałów procesu legislacyjnego, w wyniku którego uchwalono Prawo restrukturyzacyjne, jasno wynika, że celem ustawodawcy było stworzenie regulacji prawnych pozwalających na zapobieżenie upadłości przedsiębiorcy. Założenie to ma na celu przede wszystkim ochronę gospodarki narodowej². Rzeczywiście w wielu przypadkach zachowanie możliwości kontynuowania działalności gospodarczej przez zadłużony podmiot jest rozwiązaniem korzystnym zarówno dla wierzycieli, jak i dla samego dłużnika – a niejednokrotnie także dla wszystkich zainteresowanych jego funkcjonowaniem (np. pracowników czy kontrahentów). Poza tym wieloletnia praktyka stosowania postępowania upadłościowego dowiodła, iż sam fakt rozpoczęcia tej procedury wobec przedsiębiorcy ma dla niego stygmatyzujący charakter, znacząco utrudniający, a w wielu przypadkach wręcz uniemożliwiający dalsze funkcjonowanie na rynku czy rozpoczęcie innego rodzaju działalności. Z tego punktu widzenia jak najbardziej zasadne wydaje się wyraźne wyodrębnienie upadłości i restrukturyzacji.

¹ R. Adamus, *Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 7.

² P. Wołowski, *Naczelne cele, funkcje i zasady prawa restrukturyzacyjnego*, „Monitor Prawa Handlowego” 2017/3, s. 35.

3. Z perspektywy zarówno dłużnika, jak i wierzycieli warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden niezwykle istotny aspekt postępowania restrukturyzacyjnego. Komentowana ustawa daje niezwykle szerokie możliwości wypracowania rozwiązania trudnej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorcy we współpracy pomiędzy dłużnikiem a wierzycielami. Przy zachowaniu – niejako *implicite* zakładanej przez ustawodawcę – aktywnej postawy uczestników restrukturyzacji mogą oni samodzielnie rozwiązać łączące ich problemy. To zaś pozwala przedsiębiorcy budować zaufanie u wierzycieli (przez wykazanie rzeczywistej chęci „oddłużenia się”) i zapewnić kontynuację własnej działalności, uprawnionym natomiast – wynegocjować warunki spłaty wierzytelności nieraz dużo korzystniejsze niż to, co mogliby uzyskać w tradycyjnej upadłości. W tym kontekście za niefortunna należy uznać redakcję komentowanego przepisu sugerującą, iż to dłużnik zawiera układ z wierzycielami. W istocie – co potwierdzają także rozwiązania szczegółowe omawiane w dalszej części komentarza – układ powinien być wynikiem współdziałania dłużnika z wierzycielami, a nie przejawem jednostronnej inicjatywy którejkolwiek ze stron.
4. Skoro zaś każde z postępowań restrukturyzacyjnych służy przede wszystkim oddłużeniu przedsiębiorcy – a więc usunięciu stanu niewypłacalności bądź zagrożenia taką niewypłacalnością – konieczne jest uwzględnienie w jego ramach perspektywy ekonomicznej. Oczywiście w pierwszej kolejności chodzi tutaj o wypracowanie odpowiednich metod restrukturyzacji zadłużonego przedsiębiorstwa, czego nie można dokonać chociażby bez analizy struktury zadłużenia i jego źródeł. W tym kontekście znalezienie właściwych sposobów na restrukturyzację spoczywa na samym dłużniku. Jednak ekonomiczne uwarunkowania związane z oddłużaniem przedsiębiorstwa nie powinny być pomijane także na etapie wykładni przepisów Prawa restrukturyzacyjnego – zwłaszcza w działalności sądowych organów postępowania. W praktyce oznacza to przede wszystkim konieczność pewnej elastyczności i rozstrzygania wszelkich wątpliwości „na korzyść restrukturyzacji”, a więc przyznawanie prymatu osiągnięciu celów postępowania, a nie formalistycznemu rozumieniu przepisów.

5. Dla prawidłowego ustalenia zakresu stosowania ustawy jedną z fundamentalnych kwestii jest wyjaśnienie pojęcia postępowania restrukturyzacyjnego. W dotychczasowej doktrynie słusznie podniesiono, iż termin ten oznacza zorganizowane za pomocą stosunków prawno-procesowych działanie sądowych i pozasądowych organów postępowania restrukturyzacyjnego z udziałem zainteresowanych podmiotów, mające na celu ochronę społecznych i indywidualnych interesów wyrażających się w dążeniu do uniknięcia ogłoszenia upadłości dłużnika przez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego – również przez przeprowadzenie działań sanacyjnych zmierzających do przywrócenia dłużnikowi zdolności do wykonywania zobowiązań, przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli przez stosowanie w konkretnym stanie faktycznym odpowiedniej normy prawa³. Jednocześnie restrukturyzacja – co jasno wynika z treści komentowanego artykułu – bez względu na dokładną formę tego postępowania, polega co do zasady na zawarciu układu z wierzycielami bądź na przeprowadzeniu działań sanacyjnych (zob. komentarz do art. 3).
6. Z procesowego punktu widzenia postępowanie restrukturyzacyjne jest sprawą cywilną, a więc – w zakresie nieuregulowanym w Prawie restrukturyzacyjnym – mają do niego zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, który należy uznać za *lex specialis* w stosunku do komentowanej ustawy. Jednocześnie ustawodawca jasno określił, że uczestnikami tego postępowania są: dłużnik; wierzyciel osobisty dłużnika, któremu przysługuje wierzytelność bezsporna; wierzyciel osobisty dłużnika, któremu przysługuje wierzytelność sporna i który uprawdopodobnił swoją wierzytelność oraz został dopuszczony do udziału w sprawie przez sędziego-komisarza (art. 65 ust. 1 pr. restr.). Katalog ten ma charakter wyczerpujący, a więc żaden podmiot niemieszczący się w nim nie może być uczestnikiem postępowania restrukturyzacyjnego.

³ A. Hrycaj, *Cztery postępowania restrukturyzacyjne. Uwagi ogólne o charakterze i przebiegu postępowania o zatwierdzenie układu, przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego*, Dor. Restr. 2015/1, s. 6–7.

7. Podkreślane już dążenie do zachowania przedsiębiorstwa dłużnika przy jednoczesnej spłacie jego wierzytelności wyznacza *ratio legis* właściwie wszystkich przepisów Prawa restrukturyzacyjnego. Z tego względu jakiegokolwiek wątpliwości pojawiające się przy ich wykładni zawsze należy rozwiewać w sposób pozwalający na jak najpełniejsze urzeczywistnienie tychże celów, a więc przy uwzględnieniu wspomnianego w tezie 4 ekonomicznego aspektu postępowania restrukturyzacyjnego. Jednak nie oznacza to, że lektura całości komentowanej tu ustawy oraz badanie historii jej powstania nie pozwalają na zidentyfikowanie jeszcze innych zasad Prawa restrukturyzacyjnego, które mogą być niezwykle pomocne przy jego stosowaniu.
8. W prawoznawstwie za zasady prawa najczęściej uznaje się wartości, które przyświecają ustawodawcy przy wprowadzaniu danych regulacji – a więc jednocześnie przepisy prawa służą ich urzeczywistnianiu. Autorzy komentowanej ustawy w jej uzasadnieniu wyróżnili zasady prawa restrukturyzacyjnego (ochrony słusznych praw dłużnika oraz dominacji grupowego/zbiorowego interesu wierzycieli) oraz zasady postępowania restrukturyzacyjnego (szybkości, równości jego uczestników oraz jawności). Nie wchodząc w szczegóły rozważań o możliwości rozłączności prawa i postępowania restrukturyzacyjnego, warto wskazać, że celem wszelkich działań „restrukturyzacyjnych” jest z jednej strony ochrona praw dłużnika, z drugiej zaś – zbiorowego interesu wierzycieli. Teza ta implikuje poważne konsekwencje praktyczne.
9. Przede wszystkim należy pamiętać, że fakt znalezienia się przez dłużnika w sytuacji upadłości bądź zagrożenia nią w żaden sposób nie oznacza, iż w ramach restrukturyzacji nie przysługują mu żadne prawa. Biorąc zaś pod uwagę całość uregulowań Prawa restrukturyzacyjnego oraz charakter postępowań w nim normowanych, za jedno z podstawowych praw dłużnika należy uznać prawo do zachowania własnego przedsiębiorstwa. Oczywiście nie ma ono charakteru absolutnego, jednak należy odrzucić możliwość przyjmowania bez zgody dłużnika w ramach restrukturyzacji rozwiązań, które zmierzałyby do likwidacji jego przedsiębiorstwa. Oczywiście dłużnikowi przysługuje także wiele uprawnień wynikających z charakteru samego po-

stępowania, a więc przede wszystkim prawo do aktywnego udziału w nim.

10. Druga z naczelnych zasad prawa restrukturyzacyjnego odnosi się do wierzycieli. Zgodnie z jej treścią w restrukturyzacji należy dać pierwszeństwo ich zbiorowemu interesowi. To zaś oznacza, że restrukturyzacja nie polega na zaspokojeniu partykularnych praw. W praktyce prowadzi najczęściej do redukcji wysokości poszczególnych wierzytelności tak, aby interes każdego z wierzycieli mógł zostać zaspokojony w jak największym zakresie. Jednak zawsze należy unikać skrajności, którą jest pokrzywdzenie wierzycieli, przejawiające się przede wszystkim w niedostatecznym zaspokojeniu praw określonej grupy czy nawet pojedynczego uprawnionego. Wydaje się, że podstawową wskazówką umożliwiającą przeciwdziałanie popadnięciu w którąkolwiek ze skrajności jest właśnie zachowanie proporcjonalności w redukcji wysokości zobowiązań przysługujących poszczególnym wierzycielom. Jednak poszczególni wierzyciele muszą liczyć się z tym, że prawodawca w komentowanej ustawie przyznaje prymat ich zbiorowemu interesowi. Oznacza to, że jeżeli w postępowaniu restrukturyzacyjnym zostaną osiągnięte zakładane cele i nie dojdzie przez to do pokrzywdzenia wierzycieli, usprawiedliwione jest odstąpienie od pełnej spłaty każdego z nich.
11. Z powyższymi zasadami ściśle związane są zasady postępowania restrukturyzacyjnego. Przede wszystkim ma być ono prowadzone szybko, a więc w sposób, który zapewni maksymalnie sprawne zakończenie sprawy restrukturyzacyjnej. Oczywiście osiągnięcie tego celu nie ma charakteru nadrzędnego – zawsze prymat należy przyznać skutecznemu wyjściu ze stanu niewypłacalności przedsiębiorcy bądź zagrożenia tymże stanem. Dlatego zawsze należy przeciwdziałać sytuacji, w której efektywność postępowania miałaby ucierpieć kosztem jego szybkości. Z drugiej jednak strony należy podkreślić, iż w stosunkach biznesowych to właśnie czas zakończenia sprawy ma kluczowe znaczenie. W związku z tym wszyscy uczestnicy restrukturyzacji powinni tak wykonywać swoje prawa i obowiązki, aby restrukturyzacja zakończyła się w najszybszym z możliwych terminów.

12. Kolejną z zasad procedury restrukturyzacyjnej jest zasada równości jej uczestników. Równość ta przejawia się przede wszystkim w takiej samej możliwości korzystania z praw, jakie ustawodawca zagwarantował każdemu z uczestników postępowania. Z oczywistych przyczyn równość ta będzie dotyczyła przede wszystkim wierzycieli. Jednak nie ma ona charakteru absolutnego, na gruncie Prawa restrukturyzacyjnego można znaleźć rozwiązania w pewien sposób promujące np. wierzycieli, którym przysługuje większość ogółu zobowiązań dłużnika. Dlatego też zasadne jest przyjęcie, że na gruncie Prawa restrukturyzacyjnego dopuszczalne jest różnicowanie sytuacji jego uczestników ze względu na tzw. cechę istotną, za którą w tym przypadku można uznać wartość zobowiązań. Jednak takie różnicowanie nie może nigdy doprowadzić do dyskryminacji pozostałych wierzycieli.
13. Jawność procedur restrukturyzacyjnych należy rozpatrywać przede wszystkim jako jawność wszystkich czynności składających się na przebieg restrukturyzacji, zwłaszcza przez możliwość uczestnictwa w posiedzeniach sądowych przewidzianych w ramach poszczególnych postępowań restrukturyzacyjnych. Ważnym aspektem jawności restrukturyzacji jest publikowanie ogłoszeń jej dotyczących czy też obowiązek dopisywania do firmy restrukturyzowanego przedsiębiorstwa określenia „w restrukturyzacji”. Dzięki temu wszyscy zainteresowani, w tym potencjalni kontrahenci dłużnika, mogą w łatwy sposób zorientować się co do jego rzeczywistej sytuacji prawnej i faktycznej.
14. Okres, który minął od wejścia w życie Prawa restrukturyzacyjnego, pozwala na dokonanie pewnych podsumowań, zwłaszcza w oparciu o dostępne statystyki dotyczące rozwiązań przewidzianych w tym akcie prawnym. Z danych publikowanych od 2016 r. przez COFACE (www.coface.pl) wynika, że zainteresowanie postępowaniami restrukturyzacyjnymi w Polsce ciągle rośnie. Już w pierwszym roku obowiązywania komentowanej ustawy zastosowano ją 204 razy, co jednocześnie wydatnie przyczyniło się do spadku liczby spraw upadłościowych. W 2017 r. restrukturyzacja stanowiła 39% ogółu spraw restrukturyzacyjnych i upadłościowych, a rok później – aż 43%. W kolejnym roku liczba ta wzrosła o 7%. Natomiast czas pandemii – a zwłaszcza wpro-

wadzenie uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego – spowodowało wręcz bezprecedensowe zainteresowanie restrukturyzacją. Niewątpliwie jest to oznaka sukcesu i dobrego przyjęcia przez rynek rozwiązań prawnych wprowadzonych 1.01.2016 r.

15. Jednak dotychczasowa praktyka stosowania Prawa restrukturyzacyjnego ujawniła także pewne jego mankamenty. Do najpoważniejszych należy zaliczyć czas trwania postępowania, który w zależności od rodzaju postępowania waha się od 110 do 250 dni⁴. Oczywiście w przypadku większości sporów pomiędzy przedsiębiorcą a jego wierzycielami jest to okres konkurencyjny wobec dochodzenia należności w tradycyjnym postępowaniu cywilnym, jednak nadal daleki od realizacji postulatu szybkości restrukturyzacji. To zaś nakazuje postawić postulat dokonania w komentowanej ustawie zmian optymalizujących przebieg postępowania.

Art. 2. [Postępowania restrukturyzacyjne]

Restrukturyzację przeprowadza się w następujących postępowaniach restrukturyzacyjnych:

- 1) postępowaniu o zatwierdzenie układu;
 - 2) przyspieszonym postępowaniu układowym;
 - 3) postępowaniu układowym;
 - 4) postępowaniu sanacyjnym.
1. W komentowanym przepisie ustawodawca w sposób wyczerpujący wskazał, w jaki sposób może być prowadzona restrukturyzacja przedsiębiorcy w myśl przepisów Prawa restrukturyzacyjnego. Oczywiście samo pojęcie restrukturyzacji nie wyczerpuje się w możliwości zainicjowania którejś ze wskazanych procedur. W istocie restrukturyzacja przedsiębiorstwa w szerokim znaczeniu polega na podjęciu działań – zarówno prawnych, jak i faktycznych – mających na celu poprawę rentowności prowadzonej działalności gospodarczej, a więc przede wszystkim maksymalizację

⁴ Restrukturyzacje w Polsce w latach 2016–2017. Raport na dwulecie funkcjonowania Prawa restrukturyzacyjnego. Wersja rozszerzona raportu, <http://zimmermanfilipiak.pl/Dwa%20lata%20prawa%20restrukturyzacyjnego%20wersja%20rozszerzona.pdf> (dostęp: 22.12.2021 r.), s. 56.

zysków i minimalizację kosztów oraz jej rozwój, np. przez pozyskanie nowych klientów bądź rynków zbytu. Dlatego też tak pojęta restrukturyzacja nie musi toczyć się w trybie przewidzianym przez Prawo restrukturyzacyjne, a więc w jednym z czterech wskazanych w komentowanym przepisie postępowań. Różnego typu działania służące poprawie kondycji finansowej przedsiębiorstwa mogą polegać np. na redukcji zatrudnienia czy zmianie zasad wynagradzania pracowników – zaś tego typu działania muszą być zgodne z przepisami Kodeksu pracy. Restrukturyzacja w sensie szerokim to także działania jedynie luźno związane z prawnymi aspektami funkcjonowania przedsiębiorstwa, przykładowo podejmowanie akcji marketingowych mających na celu pozyskanie nowych klientów czy próby wejścia na nowe rynki zbytu. Jednak tego typu zabiegi co do zasady nie mieszczą się w zakresie stosowania komentowanej tu ustawy. W praktyce trudno – także ze względu na ich niepewny rezultat – włączać je do planu restrukturyzacyjnego czy tym bardziej do układu. Choć oczywiście w każdym z tych dokumentów można zaznaczyć, że przedsiębiorca posiada koncepcję rozwoju swojej działalności, oraz wyjaśnić jej główne założenia.

2. W Prawie restrukturyzacyjnym mamy do czynienia z restrukturyzacją w sensie ścisłym, zdefiniowaną zwłaszcza w art. 3 przedmiotowej ustawy. Na obecnym etapie wystarczy wskazanie, że katalog postępowań restrukturyzacyjnych ma charakter zamknięty, a jednocześnie dłużnik ma stosunkowo dużą swobodę wyboru postępowania, które zostanie wobec niego przeprowadzone. W tym względzie należy zasygnalizować, że swoboda ta limitowana jest przede wszystkim przez sumę wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem (art. 3 ust. 2–4 pr. restr.). Natomiast w przypadku postępowania sanacyjnego trzeba pamiętać, że może ono toczyć się nawet wbrew woli dłużnika (art. 283 ust. 2 pr. restr.). Ponadto ograniczenia co do wyboru postępowania restrukturyzacyjnego dotyczą także banków oraz deweloperów. W przypadku pierwszego z tych podmiotów restrukturyzację prowadzi się tylko w postępowaniu układowym. Natomiast wobec przedsiębiorców prowadzących działalność deweloperską można wszcząć jedynie przyspieszone postępowanie układowe, postępowanie układowe oraz postępowanie sanacyjne. W doktrynie zauważa się,

że wyłączenie w stosunku do dłużnika będącego deweloperem możliwości prowadzenia restrukturyzacji w ramach postępowania o zatwierdzenie układu wynika z konieczności ochrony praw nabywców lokali, którzy w ramach tego postępowania – co do zasady – byłiby pozbawieni możliwości składania własnych propozycji układowych⁵.

3. Stworzenie przez ustawodawcę katalogu postępowań restrukturyzacyjnych w sposób oczywisty rzutuje na przyjętą technikę regulacji. Prawo restrukturyzacyjne co do zasady składa się z przepisów mających zastosowanie do wszystkich rodzajów postępowań oraz tych, które normują ich poszczególne typy. Oczywiście pierwsze z nich mają charakter ogólny, a co za tym idzie – o ile ustawodawca wyraźnie nie postanowił inaczej – mają zastosowanie do każdego postępowania restrukturyzacyjnego oraz muszą być brane pod uwagę przy wykładni przepisów szczegółowych. Poza tym należy zasygnalizować, że postępowanie restrukturyzacyjne ma charakter sprawy cywilnej, a ich wspólną cechą jest zmiana sytuacji prawnej dłużnika przez zawarcie układu z wierzycielami. Natomiast główne różnice pomiędzy tymi postępowaniami dotyczą zakresu ochrony przyznanej dłużnikowi oraz przyjętego sposobu zarządzania posiadanym przez niego majątkiem⁶.
4. W związku z tym za słuszny należy uznać pogląd, zgodnie z którym „przez «sprawę restrukturyzacyjną» należy rozumieć sprawę, której przedmiotem jest kompleksowe rozwiązanie konfliktu interesów pomiędzy dłużnikiem, a wierzycielami oraz pomiędzy samymi wierzycielami, zaistniałego w związku z niewypłacalnością lub zagrożeniem niewypłacalnością dłużnika w sposób zgodnie przyjęty przez dłużnika i określoną większość wierzycieli”⁷. W tym kontekście „sprawa restrukturyzacyjna” wykazuje typowe cechy sprawy cywilnej, a więc sporu

⁵ Zob. E. Skibińska, *Rodzaje stosowanych postępowań restrukturyzacyjnych* [w:] *System Prawa Handlowego*, red. S. Włodyka, t. 6, *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2016, s. 2.

⁶ Por. S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2018, komentarz do art. 2 pr. restr., pkt 2.

⁷ A. Hrycaj [w:] *Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, red. F. Filipiak, A. Hrycaj, LEX 2017, komentarz do art. 2.

toczonego na zasadzie kontradiktoryjności przez dwa równorzędne podmioty (tu dłużnika i wierzyciela) pod nadzorem sądu.

5. Wyodrębnienie czterech różnych postępowań restrukturyzacyjnych wzbudzało wątpliwości w doktrynie jeszcze przed wejściem w życie Prawa restrukturyzacyjnego, wskazywano m.in. możliwość instrumentalnego wykorzystywania przez dłużnika tej różnorodności przez wszczynanie różnych spraw restrukturyzacyjnych w celu maksymalnego opóźnienia spłaty wierzycieli. Oczywiście jest to zagrożenie realne, jednak należy pamiętać, że postępowanie restrukturyzacyjne toczy się pod nadzorem sądu, co z kolei pozwala zminimalizować nieprawidłowości związane ze stosowaniem tejże regulacji. Generalnie rzecz ujmując – co stanie się jasne po analizie szczegółowych rozwiązań Prawa restrukturyzacyjnego – wyodrębnienie poszczególnych typów postępowań jest korzystne zarówno dla dłużnika, jak i dla wierzycieli. Pierwszemu pozwala dobrać taki rodzaj sprawy restrukturyzacyjnej, który najlepiej odpowiada skali problemów wynikających z zadłużenia stanowiącego zagrożenie upadłością. Wierzycielom z kolei poszczególne postępowania stwarzają szanse na aktywny udział w nich, zwłaszcza przez realny wpływ na kształt proponowanych przez dłużnika rozwiązań⁸.

Art. 3. [Cele postępowań restrukturyzacyjnych]

1. Celem postępowania restrukturyzacyjnego jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dłużnika przez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego – również przez przeprowadzenie działań sanacyjnych, przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli.
2. Postępowanie o zatwierdzenie układu:
 - 1) umożliwia zawarcie układu w wyniku samodzielnego zbierania głosów wierzycieli przez dłużnika bez udziału sądu;
 - 2) może być prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem nie przekracza 15% sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem.

⁸ Zob. A. Hrycaj, *Cztery...*, s. 4–15.

3. Przyspieszone postępowanie układowe:

- 1) umożliwia dłużnikowi zawarcie układu po sporządzeniu i za-
twierdzeniu spisu wierzytelności w uproszczonym trybie;
- 2) może być prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych
uprawnających do głosowania nad układem nie przekracza 15%
sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem.

4. Postępowanie układowe:

- 1) umożliwia dłużnikowi zawarcie układu po sporządzeniu i za-
twierdzeniu spisu wierzytelności;
- 2) może być prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych
uprawnających do głosowania nad układem przekracza 15%
sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem.

**5. Postępowanie sanacyjne umożliwia dłużnikowi przeprowadzenie
działań sanacyjnych oraz zawarcie układu po sporządzeniu i za-
twierdzeniu spisu wierzytelności.**

**6. Działaniami sanacyjnymi są czynności prawne i faktyczne, które
zmierzają do poprawy sytuacji ekonomicznej dłużnika i mają na celu
przywrócenie dłużnikowi zdolności do wykonywania zobowiązań,
przy jednoczesnej ochronie przed egzekucją.**

1. Określone w tym przepisie cele postępowania restrukturyzacyjne-
go stanowią podstawową wskazówkę interpretacyjną dla wykładni
wszystkich przepisów Prawa restrukturyzacyjnego. Wynika to z fak-
tu, że w przypadku każdego postępowania restrukturyzacyjnego na-
leży dążyć do osiągnięcia celów restrukturyzacji – a więc zastosowa-
nia norm wynikających z przedmiotowego przepisu. Mówiąc inaczej,
zdefiniowane tu cele postępowania – jako *ratio legis* komentowanej
ustawy – należy brać pod uwagę na każdym jego etapie.
2. Fundamentalnym celem postępowania restrukturyzacyjnego jest unik-
nięcie upadłości dłużnika przez umożliwienie mu spłaty zobowiązań
i kontynuowania prowadzenia działalności gospodarczej. Podstawo-
wą metodą osiągnięcia tego celu jest zawarcie układu z wierzycielami,
natomiast w przypadku postępowania sanacyjnego przeprowadzenie
czynności prawnych i faktycznych mających na celu poprawę sytuacji
ekonomicznej dłużnika – a więc, inaczej mówiąc, podjęcie działań sa-

nacyjnych. W każdym razie w obecnym stanie prawnym to właśnie poszczególne postępowania restrukturyzacyjne stanowią podstawową metodę przeciwdziałania upadłości dłużnika. Należy przy tym pamiętać, że nie w każdym przypadku uniknięcie upadłości jest tożsame z zachowaniem przedsiębiorstwa dłużnika. Przepisy prawa dopuszczają – także w ramach restrukturyzacji – zawarcie układu likwidacyjnego.

3. Nie oznacza to jednak, że osiągnięcie powyżej wskazanych celów jest zadaniem, do którego realizacji należy dążyć bez względu na inne okoliczności, zwłaszcza związane z rzeczywistą kondycją ekonomiczną dłużnika. Wręcz przeciwnie – a teza ta znajduje potwierdzenie chociażby w uzasadnieniu komentowanej ustawy, w którym jej autorzy jasno wskazali, że realizacja celów restrukturyzacji zawsze musi następować z uwzględnieniem konieczności ochrony słuszych interesów wierzycieli. To z kolei prowadzi do wniosku, że szczegółowe przepisy Prawa restrukturyzacyjnego – zwłaszcza określające zasady oceny sytuacji faktycznej dłużnika – powinny być wykładane ściśle⁹. Z drugiej jednak strony stosowanie takich założeń nie powinno prowadzić do – występującego niekiedy w praktyce orzecniczej sądów, zwłaszcza na etapie rozpoznawania wniosku o zatwierdzenie układu – formalistycznego stosowania przepisów Prawa restrukturyzacyjnego. Osiągnięcie celów restrukturyzacji właściwie nigdy nie jest możliwe bez pewnej elastyczności w zakresie przyjętych rozwiązań, zwłaszcza związanych z ekonomicznymi aspektami oddłużania restrukturyzowanego podmiotu.
4. W każdym razie dłużnik nie może w ramach restrukturyzacji odnieść nadmiernych korzyści, które oznaczałyby nie tyle restrukturyzację, ile całkowite oddłużenie podlegającego temu procesowi podmiotu. W związku z tym redukcja wysokości wierzytelności w ramach tego typu postępowań zawsze musi zachodzić z zachowaniem zasady proporcjonalności¹⁰. Jednocześnie należy pamiętać, że ogólne odniesienie do zdefiniowanych tu celów restrukturyzacji nie może stanowić pod-

⁹ M. Kubiczek, B. Sokół, *Przesłanki prowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego w świetle jego celu*, Dor. Restr. 2015/2, s. 23.

¹⁰ Postanowienie SO w Toruniu z 8.12.2016 r., VI Gz 216/16, LEX nr 2182536.

stawy odmowy otwarcia postępowania – te zostały w sposób wyłączny określone w art. 8 pr. restr.¹¹

5. Z punktu widzenia dopuszczalności restrukturyzacji, a także wyboru właściwego postępowania, jednym z najważniejszych kryteriów jest określenie sumy 15% wierzytelności uprawnionych do głosowania nad układem. Jeżeli wierzytelności sporne mieszczą się w tej wartości, możliwe jest przeprowadzenie postępowania o zatwierdzenie układu, przyspieszonego postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego. W sytuacji zaś gdy wierzytelności sporne przekraczają wskazany próg 15%, Prawo restrukturyzacyjne dopuszcza jedynie postępowanie układowe i sanacyjne. Fundamentalną różnicą pomiędzy typami tych postępowań jest poziom skomplikowania spisu wierzytelności.
6. Oczywiście – biorąc pod uwagę całość komentowanej ustawy – różnice pomiędzy poszczególnymi postępowaniami restrukturyzacyjnymi można rozpatrywać na wiele sposobów, uwzględniając np. zakres ochrony przyznanej dłużnikowi i jego wierzycielom czy stopień ograniczenia restrukturyzowanego w prawie do zarządu swoim majątkiem. Każdy z typów restrukturyzacji przejawia w tej dziedzinie zasadnicze odmienności¹². Warto wziąć je pod uwagę przede wszystkim na etapie wyboru postępowania restrukturyzacyjnego przez podmiot uprawniony do wnioskowania o jego otwarcie.
7. W każdym razie – w granicach przesłanek szczegółowych – wybór poszczególnego rodzaju postępowania jest prawem dłużnika. Logiczną konsekwencją tego jest zakaz otwarcia przez sąd innego niż wnioskowany przez dłużnika typu postępowania. Jeżeli zaś złożony wniosek nie odpowiada przewidzianym przez prawo warunkom, sąd powinien odmówić otwarcia postępowania.
8. Obliczając 15% sumy wierzytelności, należy wziąć pod uwagę prawa wierzycieli uprawnionych do głosowania nad układem, a więc tych,

¹¹ Postanowienie SO w Warszawie z 8.05.2018 r., XXIII Gz 71/18, LEX nr 2504804.

¹² Zob. A. Hrycaj, *Cztery...*, s. 4–15.

którzy są nim objęci. Ustawodawca w uzasadnieniu projektu Prawa restrukturyzacyjnego jasno wskazał, że rozwiązanie to ma służyć przede wszystkim zagwarantowaniu przyjęcia układu przez większość wierzycieli. W tym miejscu należy wskazać, że uprawnionymi do głosowania nad układem są ci, którzy są umieszczeni w zatwierdzonym spisie wierzytelności; stawia się na zgromadzenie i przedstawia sędziemu-komisarzowi tytuł egzekucyjny lub zostaną dopuszczeni do głosowania przez sędziego-komisarza. To z kolei oznacza, że uprawnienie do głosowania mają ci wierzyciele, których prawa co do zasady nie budzą wątpliwości (zob. komentarz do art. 107 ust. 1 i 3).

9. Należy jednak pamiętać, że – przede wszystkim ze względu na ograniczenia dowodowe oraz krótkość czasu, w jakim sąd wydaje postanowienie – powyższe okoliczności nie są weryfikowane na etapie rozpoznawania wniosku o otwarcie właściwego postępowania. To z kolei oznacza, że przesądzające w tej kwestii jest oświadczenie samego dłużnika. W żadnym wypadku okoliczność ta nie może prowadzić do dowolnego składania przez dłużnika oświadczeń w tej dziedzinie. Zawsze musi on pamiętać, że stwierdzenie błędnego obliczenia 15% wierzytelności uprawnających do głosowania nad układem może oznaczać nawet umorzenie postępowania. Skutek taki zachodzi w przyspieszonym postępowaniu układowym (art. 326 pr. restr.).

Art. 4. [Zdolność restrukturyzacyjna]

1. Przepisy ustawy stosuje się do:

- 1) przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320), zwanej dalej „Kodeksem cywilnym”;
- 2) spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, prostych spółek akcyjnych i spółek akcyjnych nieprowadzących działalności gospodarczej;
- 3) wspólników osobowych spółek handlowych ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem;
- 4) wspólników spółki partnerskiej.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) banków krajowych;
- 3) Banku Gospodarstwa Krajowego;
- 4) oddziałów banków zagranicznych;
- 5) spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych;
- 6) firm inwestycyjnych, o których mowa w art. 2 pkt 14 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 842 oraz z 2021 r. poz. 680 i 1177);
- 7) zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji;
- 8) funduszy inwestycyjnych;
- 9) instytucji finansowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 575/2013”, z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli są jednostką zależną w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 16 rozporządzenia nr 575/2013 wobec instytucji kredytowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia nr 575/2013, podmiotu, o którym mowa w pkt 3–8, innej instytucji finansowej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia nr 575/2013 z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub firmy inwestycyjnej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2033 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla firm inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, (UE) nr 575/2013, (UE) nr 600/2014 i (UE) nr 806/2014 (Dz. Urz. UE L 314 z 05.12.2019, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2019/2033”, i są objęte nadzorem skonsolidowanym sprawowanym zgodnie z przepisami części pierwszej tytułu II rozdziału 1 i rozdziału 2 sekcji 1 rozporządzenia nr 575/2013;

- 9a) instytucji finansowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 rozporządzenia nr 2019/2033 z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli są jednostką zależną w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 51 rozporządzenia nr 2019/2033 wobec podmiotu, o którym mowa w pkt 6–8, innej instytucji finansowej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 rozporządzenia nr 2019/2033 z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub firmy inwestycyjnej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 22 rozporządzenia nr 2019/2033 i są objęte nadzorem nad grupą firm inwestycyjnych na zasadzie skonsolidowanej lub nadzorem nad zgodnością z grupowym testem kapitałowym, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 328, 355, 680, 1505, 1595 i 2140);
- 10) finansowych spółek holdingowych w rozumieniu w art. 4 ust. 1 pkt 20 rozporządzenia nr 575/2013 z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- 10a) inwestycyjnych spółek holdingowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 23 rozporządzenia nr 2019/2033;
- 11) finansowych spółek holdingowych o działalności mieszanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 21 rozporządzenia nr 575/2013 z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- 12) holdingów mieszanych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 22 rozporządzenia nr 575/2013 z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub holdingów mieszanych w rozumieniu art. 110a ust. 1 pkt 6c ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- 13) dominujących finansowych spółek holdingowych z państwa członkowskiego Unii Europejskiej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 30 rozporządzenia nr 575/2013;
- 14) unijnych dominujących finansowych spółek holdingowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia nr 575/2013;
- 14a) unijnych dominujących inwestycyjnych spółek holdingowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 57 rozporządzenia nr 2019/2033;

- 15) **dominującej finansowej spółki holdingowej o działalności mieszanej z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 32 rozporządzenia nr 575/2013;**
- 16) **unijnej dominującej finansowej spółki holdingowej o działalności mieszanej, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 33 rozporządzenia nr 575/2013, lub unijnej dominującej finansowej spółki holdingowej o działalności mieszanej, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 58 rozporządzenia nr 2019/2033.**
1. Komentowany przepis przesądza o tym, jakie podmioty mają zdolność restrukturyzacyjną, a więc możliwość przeprowadzenia restrukturyzacji w sensie przepisów Prawa restrukturyzacyjnego. Z tego względu pojęcie zdolności restrukturyzacyjnej należy wyklądać analogicznie do cywilistycznej instytucji zdolności do czynności prawnych¹³. Jednocześnie nieposiadanie przez dany podmiot tej cechy wyklucza możliwość prowadzenia wobec niego restrukturyzacji. Dlatego złożony w takim przypadku wniosek o otwarcie postępowania nie podlega merytorycznej ocenie sądu, a więc należy go odrzucić jako niedopuszczalny. Ustawodawca wskazuje zarówno na podmioty, które mają zdolność restrukturyzacyjną (przedsiębiorcy w rozumieniu Kodeksu cywilnego, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne nieprowadzące działalności gospodarczej, wspólnicy osobowych spółek handlowych ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem oraz wspólnicy spółki partnerskiej), jak i na te, które jej nie mają. To zaś pozwala na postawienie tezy, że przedmiotowy przepis definiuje pojęcie zdolności restrukturyzacyjnej w sposób pozytywny i negatywny.
2. Wśród podmiotów, wobec których znajdują zastosowanie przepisy Prawa restrukturyzacyjnego, ustawodawca na pierwszym miejscu wymienia przedsiębiorców w rozumieniu Kodeksu cywilnego. W polskim systemie prawa – jak dotąd – nie wypracowano spójnej definicji przedsiębiorcy, stąd na potrzeby wielu ustaw prawodawca tworzy au-

¹³ P. Wołowski, *Charakterystyka uproszczonych postępowań restrukturyzacyjnych*, M. Praw. 2016/8, s. 400.

tonomiczne definicje tego pojęcia. Jednak z uwagi na jednoznaczność odesłania w komentowanym przepisie do unormowań Kodeksu cywilnego konstruowanie autonomicznej definicji przedsiębiorcy na potrzeby Prawa restrukturyzacyjnego jest niedopuszczalne, a tym samym niecelowe. To zaś oznacza, że cały dorobek judykatury i nauki prawa wypracowany na gruncie art. 43¹ k.c. zachowuje tu pełną aktualność. Na marginesie warto wspomnieć, że odwołanie się w Prawie restrukturyzacyjnym akurat do tej definicji przedsiębiorcy znajduje pełne uzasadnienie chociażby w fakcie, że obydwie ustawy dotyczą co do zasady stosunków prywatnoprawnych, co z kolei uzasadnia zachowanie pewnej spójności terminologicznej, a co za tym idzie – także normatywnej.

3. Zgodnie z art. 43¹ k.c.: „Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową”. Brzmienie przepisu nie pozostawia wątpliwości, że przedsiębiorcą może stać się każdy podmiot posiadający zdolność prawną – a więc zarówno osoba fizyczna, jak i osoba prawna oraz jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, a wyposażona właśnie w zdolność prawną (tzw. ułomna osoba prawna). Warto w tym miejscu podkreślić, że kryterium tego nie spełniają różnego rodzaju pozbawione podmiotowości prawnej zgrupowania przedsiębiorców, np. holdingi czy konsorcja. Również spółka cywilna nie jest podmiotem prawa, stąd w tym przypadku zdolność restrukturyzacyjna przysługuje jej poszczególnym wspólnikom spełniającym przesłanki z definicji przedsiębiorcy.
4. Z konstrukcji cywilistycznej definicji przedsiębiorstwa wynika, że o przyznaniu tego statusu – obok kryterium podmiotowego – decyduje prowadzenie we własnym imieniu działalności gospodarczej lub zawodowej. Obie te przesłanki muszą zostać spełnione łącznie. Stąd dla prawidłowej wykładni omawianej tu definicji niezwykle istotne jest określenie, co należy rozumieć przez pojęcie działalności gospodarczej lub zawodowej. Zwroty te nie zostały zdefiniowane przez prawodawcę, a więc mają typowo niedookreślony charakter. Z tego też względu stały się przedmiotem bardzo dużego zainteresowania doktryny i orzecznictwa. Szczegółowe omówienie ich dotychczasowego dorobku znacząco

przekracza ramy niniejszego komentarza, jednocześnie do prawidłowego stosowania komentowanej ustawy wystarczające jest wskazanie na najważniejsze cechy „działalności gospodarczej lub zawodowej”.

5. Za takie zaś – w zakresie działalności gospodarczej – uznaje się przede wszystkim: jej zarobkowy charakter, powtarzalność, nastawienie na osiągnięcie zysku i podporządkowanie zasadom racjonalnego gospodarowania, a co za tym idzie – uczestnictwo w obrocie gospodarczym oraz prowadzenie tejże działalności we własnym imieniu przez przedsiębiorcę¹⁴. Trzeba także pamiętać, że krótkotrwałe przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej, związane np. z okresowym zawieszeniem jej wykonywania, nie pozbawiają danego podmiotu statusu przedsiębiorcy, a tym samym – zdolności restrukturyzacyjnej. Jednocześnie z punktu widzenia omawianych tu kwestii nie ma znaczenia, czy przedsiębiorca rzeczywiście osiąga jakikolwiek zysk, a jego działalność jest faktycznie opłacalna. Decydujące znaczenie w kwestii spełnienia wskazanych cech działalności gospodarczej ma zamiar, z jakim dany podmiot przystępuje do jej prowadzenia. Jednocześnie trzeba pamiętać, że zamiar ten należy oceniać obiektywnie, a nie np. jedynie na podstawie zapewnień samego przedsiębiorcy. Ponadto dopełnienie formalności związanych z podjęciem działalności gospodarczej (przekładowo wpis do Krajowego Rejestru Sądowego bądź Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej) nie ma znaczenia dla posiadania bądź nie przez podmiot statusu przedsiębiorcy, a tym samym – zdolności restrukturyzacyjnej.
6. Ocena „obiektywności” prowadzenia działalności gospodarczej sprowadza się przede wszystkim do badania, czy przedsiębiorca posiada zasoby konieczne (przynajmniej w jego mniemaniu) do podjęcia aktywności gospodarczej w danej dziedzinie oraz czy faktycznie oferuje określone towary lub usługi. W każdym razie nie jest konieczne, aby wskazane powyżej cechy działalności gospodarczej występowały w da-

¹⁴ Zob. B. Groele, J. Krucalak-Jankowska, *Podmiotowy zakres prawa restrukturyzacyjnego (zdolność restrukturyzacyjna)* [w:] *System Prawa Handlowego*, red. S. Włodyka, t. 6, *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2016, s. 5.

nym przypadku w jednakowym nasileniu, jednak muszą one występować łącznie. W sytuacji zaś, w której występują różnice w intensyfikacji poszczególnych cech, za przesądzające należy uznać prowadzenie działalności „we własnym imieniu”. Dlatego też niedopuszczalne jest uznanie za przedsiębiorcę pracownika czy agenta, który nie podejmuje danej aktywności na własne ryzyko oraz na podstawie autonomicznych decyzji. Nie ma wątpliwości, że prowadzenie działalności „we własnym imieniu” jest podstawową cechą, bez której żadnego podmiotu nie można uznać za przedsiębiorcę. W tym kontekście jasne jest, że np. wydzierżawiający swoje przedsiębiorstwo czy też ustanawiający na nim prawo użytkowania traci swoją samodzielność, a tym samym – zdolność restrukturyzacyjną.

7. Z uwagi na dokonane przez prawodawcę rozróżnienie „działalności gospodarczej” i „działalności zawodowej” uprawnione jest przyjęcie, że drugi z tych terminów obejmuje tzw. wolne zawody. A więc w grupie tej mieszczą się m.in. lekarze, adwokaci, radcy prawni – słowem zawody, do których wykonywania niezbędne jest uzyskanie wysoce specjalistycznej wiedzy, potwierdzonej w określony sposób (przykładowo przez wpis na listę wykonujących dany zawód, prowadzoną przez właściwy samorząd zawodowy). Co prawda w literaturze pojawiają się poglądy sprowadzające się do wykładni pojęcia działalności zawodowej w sposób zmierzający do nadania tego statusu każdemu stale wykonującemu pewne – nawet niezwykle drobne – czynności nastawione na uzyskiwanie dochodu poza stosunkiem pracy¹⁵. Jednak pogląd ten należy odrzucić, chociażby z tego względu, że prowadzi on do zatarcia różnicy pomiędzy prowadzeniem działalności gospodarczej a zawodowej.
8. Warto zasygnalizować, że postępowanie restrukturyzacyjne – w przeciwieństwie do upadłościowego – nie może być prowadzone wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (konsumentów). Dlatego też zasadne jest postawienie tezy, że pojęcie zdolności restrukturyzacyjnej ma węższy zakres niż pojęcie zdolności upadłościowej.

¹⁵ R. Adamus, *Prawo...*, komentarz do art. 4, pkt 4.

9. Jednak posiadanie przymiotu przedsiębiorcy nie jest bezwzględnie konieczne do tego, żeby mieć zdolność restrukturyzacyjną. Ustawodawca w komentowanym przepisie wskazał podmioty prawa, które mają tę zdolność bez względu na to, czy są przedsiębiorcami, czy nie: spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne nieprowadzące działalności gospodarczej, tzw. proste spółki akcyjne oraz wspólnicy osobowych spółek handlowych ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem oraz wspólnicy spółki partnerskiej. Oczywiście w każdym z wymienionych przypadków tego typu podmioty prawa powołuje się przede wszystkim w celu prowadzenia działalności gospodarczej, jednak cel ten nie jest związany z posiadaniem zdolności restrukturyzacyjnej. Wniosek ten jest tym bardziej zasadny, że zgodnie z Kodeksem spółek handlowych zarówno spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, jak i akcyjna oraz spółki osobowe mogą zostać powołane w każdym prawnie dopuszczalnym celu, a więc nie tylko związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej (we wskazanym powyżej sensie).
10. W przypadku zidentyfikowania wspólników ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania spółki również konieczne jest odwołanie do przepisów Kodeksu spółek handlowych.
11. W komentowanym przepisie ustawodawca zawarł także katalog podmiotów nieposiadających zdolności restrukturyzacyjnej. Co do zasady jest on jasny i nie wymaga głębszej analizy, jednak warto wskazać na pewne kwestie problematyczne. Otóż zgodnie z omawianą regulacją nie można prowadzić restrukturyzacji wobec Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Wykładając ten przepis, trzeba przede wszystkim pamiętać, że Skarb Państwa – posiadając z mocy prawa osobowość prawną – „ucieleśnia”, mówiąc najprościej, państwo w stosunkach cywilnoprawnych. Stąd działalność jego poszczególnych *stationes fisci* trzeba wyraźnie odróżnić od władczej działalności organów władzy publicznej, podejmowanej na mocy odpowiednich przepisów wchodzących w skład prawa publicznego. W tym sensie zakaz prowadzenia wobec Skarbu Państwa restrukturyzacji dotyczy zarówno jego całości, jak i poszczególnych jednostek organizacyjnych – nawet

wówczas, gdyby prowadziły one działalność gospodarczą. Dlatego też regulację tę należy odczytywać jako wyjątek od reguły, zgodnie z którą zdolność restrukturyzacyjna jest ściśle połączona z posiadaniem statusu przedsiębiorcy. Należy przy tym pamiętać, że brzmienie komentowanego przepisu zostało znowelizowane na mocy art. 15 ustawy z 1.10.2021 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2140). Celem tych zmian było przede wszystkim dostosowanie omawianej regulacji do nowej definicji instytucji finansowej, jaka została zamieszczona w unijnym rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2033 z 27.11.2019 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla firm inwestycyjnych oraz zmieniającym rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, (UE) nr 575/2013, (UE) nr 600/2014 i (UE) nr 806/2014 (Dz.Urz. UE L 314, s. 1).

12. Analogicznie należy traktować zakaz prowadzenia restrukturyzacji jednostek samorządu terytorialnego – a więc gmin, powiatów oraz województw samorządowych. Podmioty te – również posiadające osobowość prawną – mają umocowanie konstytucyjne i zostały powołane przede wszystkim w celu sprawowania, w granicach określonych przez prawo, władzy publicznej. Jednocześnie ustawodawca w istotny sposób ograniczył możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez jednostki samorządu terytorialnego, co z kolei oznacza, iż rzadko i jedynie w wyjątkowych okolicznościach są one podmiotami obrotu gospodarczego.
13. Jednak zarówno Skarb Państwa (jego jednostki organizacyjne), jak i jednostki samorządu terytorialnego mają prawo tworzyć inne podmioty prawa, np. spółki prawa handlowego, których nieraz są jedynymi bądź większościowymi udziałowcami. To z kolei determinuje pytanie, w jaki sposób struktura własnościowa tego typu spółek wpływa na ich zdolność restrukturyzacyjną. Odpowiadając na nie, trzeba zauważyć przede wszystkim, iż ustawodawca wyraźnie odmówił zdolności restrukturyzacyjnej jedynie Skarbowi Państwa oraz jednostkom samorządu terytorialnego, a nie podmiotom prawa co prawda utworzonym przez nie, jednak mającym odrębną strukturę. Dlatego jeżeli spełnia-

ją one pozostałe warunki posiadania zdolności restrukturyzacyjnej – mogą zostać objęte każdym z postępowań przewidzianych w Prawie restrukturyzacyjnym.

Art. 5. (uchylony)

Art. 5a. [Krajowy Rejestr Zadłużonych jako Rejestr w rozumieniu ustawy]

Ileokroć w ustawie jest mowa o „Rejestrze”, należy przez to rozumieć Krajowy Rejestr Zadłużonych.

1. Pierwotnie ustawodawca miał zamiar utworzyć Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości, którego zadaniem miało być umożliwienie zamieszczania i obwieszczania postanowień, zarządzeń, dokumentów i informacji dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego, udostępniania danych zawartych w postanowieniach, zarządzeniach, dokumentach i informacjach, dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego, obwieszczonych w rejestrze w odniesieniu do danego podmiotu, składania pism i dokumentów oraz dokonywania doręczeń; wspomaganie organizacji pracy i prowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego; udostępnianie wzorów pism procesowych i dokumentów określonych w ustawie (uchylony z dniem 1.12.2021 r. art. 5 pr. restr.).
2. Niestety przez kilka lat od wejścia w życie Prawa restrukturyzacyjnego nie udało się zbudować systemu informatycznego, który byłby w stanie obsłużyć zadania związane z obsługą postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych. W związku z tym na mocy ustawy z 6.12.2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1990 ze zm.) prawodawca postanowił powołać jeden rejestr – właśnie Krajowy Rejestr Zadłużonych – w którym będą obsługiwane sprawy upadłościowe i restrukturyzacyjne oraz gromadzone dane odnośnie do innego rodzaju dłużników. Warto wspomnieć, że wejście w życie stosownych przepisów również było przekładane przez ustawodawcę – także ze względu na pandemię koronawirusa.

Zresztą cele powołania tego rejestru w jasny sposób wyłożył sam ustawodawca. Warto w tym kontekście przytoczyć fragment uzasadnienia powyższej ustawy: „Ogólnym założeniem ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych jest rozdzielenie Rejestru zawierającego ustrukturyzowany zbiór informacji o podmiotach wskazanych w ustawie oraz zbiór obwieszczeń, na podstawie których są ujawniane dane w Rejestrze, od systemu teleinformatycznego stanowiącego system wsparcia orzecznictwa sądów upadłościowych i restrukturyzacyjnych. Akta postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych prowadzone będą w systemie teleinformatycznym. Wszystkie orzeczenia będą utrwalane w systemie teleinformatycznym. Pisma i dokumenty składane przez syndyka, nadzorcę sądowego oraz zarządcę będą składane wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Takie założenie zrodziło konieczność zmian obu ustaw, które w wielu miejscach stanowią, że określony dokument składa się w postaci elektronicznej i zamieszcza w Rejestrze. Obecnie, odrębna regulacja, że określony dokument składa się w postaci elektronicznej, jest zbędna, gdyż w obu ustawach wprowadza się ogólne przepisy regulujące kwestię składania pism i dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Złożone pisma i dokumenty nie będą zamieszczane w Rejestrze, ale będą zamieszczane w aktach, które będą prowadzone w systemie teleinformatycznym. Takie rozwiązanie spowodowało konieczność następujących zmian: w art. 10 p.r. uchylenie ust. 3, w art. 34 p.r. uchylenie ust. 2, w art. 52 p.r. uchylenie ust. 2, w art. 89 uchylenie ust. 1, w art. 110 p.r. zmiana ust. 2 i 4, w art. 136 p.r. uchylenie ust. 1, w art. 203 p.r. uchylenie ust. 2 i 3”¹⁶.

3. Komentowany przepis – który wszedł w życie w 1.12.2021 r. – stanowi w istocie definicję ustawową, na mocy której jasne jest, że ilekroć prawodawca w komentowanym akcie używa słowa „Rejestr”, należy przez nie rozumieć Krajowy Rejestr Zadłużonych.
4. Podstawowym celem tworzenia wszelkiego rodzaju rejestrów publicznych związanych z funkcjonowaniem obrotu gospodarczego jest za-

¹⁶ *Uzasadnienie projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych*, VIII kadencja, druk sejm. nr 3637, s. 33–34.

pewnienie jego bezpieczeństwa oraz łatwego dostępu do informacji kluczowych z punktu widzenia biegu postępowania restrukturyzacyjnego. Wszyscy uczestnicy, zarówno przedsiębiorcy, jak i ich kontrahenci, powinni mieć możliwość podjęcia w pełni świadomej decyzji co do zasadności przeprowadzenia zaplanowanych transakcji. Do tego zaś konieczne jest posiadanie danych związanych ze stanem prawnym i faktycznym przyszłych kontrahentów. Właśnie w tym celu ustawodawca tworzy rejestry, które – przy poszanowaniu takich wartości jak tajemnica przedsiębiorstwa czy tajemnica handlowa – umożliwiają zdobycie najważniejszych informacji dotyczących uczestników obrotu gospodarczego.

ROZDZIAŁ 2

Podstawy otwarcia postępowania

Art. 6. [Dłużnik niewypłacalny lub zagrożony niewypłacalnością]

- 1. Postępowanie restrukturyzacyjne może być prowadzone wobec dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością.**
 - 2. Przez dłużnika niewypłacalnego należy rozumieć dłużnika niewypłacalnego w rozumieniu ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1228 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1177), zwanej dalej „Prawem upadłościowym”.**
 - 3. Przez dłużnika zagrożonego niewypłacalnością należy rozumieć dłużnika, którego sytuacja ekonomiczna wskazuje, że w niedługim czasie może stać się niewypłacalny.**
-
1. Z komentowanego przepisu w czytelny sposób wynika bliski związek pomiędzy restrukturyzacją a upadłością. Łącznikiem pomiędzy tymi postępowaniami jest m.in. pojęcie niewypłacalności. Ze względu na jasne odwołanie w jego definiowaniu na gruncie omawianej ustawy do Prawa upadłościowego wypracowany na jego gruncie dorobek doktryny w kwestii niewypłacalności pozostaje w pełni aktualny. W każ-

dym razie niewypłacalność bądź stan zagrożenia nią jest punktem wyjścia do oceny możliwości prowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego, stanowiąc jednocześnie materialnoprawną przesłankę jego rozpoczęcia¹⁷.

2. Zgodnie z art. 11 pr. upadł. z niewypłacalnością mamy do czynienia po spełnieniu się jednej z dwóch przesłanek: utraty zdolności płatniczej lub przewagi wartości zobowiązań pieniężnych nad wartością majątku. Pierwsza z tych przesłanek zachodzi wówczas, gdy dłużnik nie ma możliwości wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań płatniczych. Nie chodzi więc tutaj o sam fakt ich niewykonywania (który w istocie może mieć rozmaite, w tym zupełnie przemyślane, źródła, prowadzące do celowego nieregulowania zobowiązań), ale o faktyczną niemożliwość ich wykonywania – najczęściej z powodu braku majątku niezbędnego do wypełnienia zobowiązań. Należy jednocześnie pamiętać, że ustawodawca domniemywa, że ze stanem tym mamy do czynienia wówczas, gdy opóźnienie w płatnościach przekroczyło 3 miesiące. Jednak domniemanie to ma charakter wzruszalny.
3. Określając zaś, czy wartość zobowiązań dłużnika nie przeważa nad wartością jego majątku, trzeba brać pod uwagę przede wszystkim całościowy obraz jego sytuacji ekonomicznej. W praktyce może zdarzyć się sytuacja, gdy co prawda dochodzi do takiej przewagi, jednak stan ten albo ma charakter krótkotrwały, albo nie zagraża możliwości bieżącego regulowania zobowiązań, a tym samym normalnemu prowadzeniu działalności gospodarczej. W takich zaś przypadkach stwierdzenie niewypłacalności dłużnika może stanowić nadużycie, stąd okoliczności te należy rozważyć przede wszystkim pod kątem zagrożenia niewypłacalnością.
4. Należy jednocześnie pamiętać, że przesłanka ta nie może zostać zastosowana do osób fizycznych oraz spółek osobowych, w których co najmniej jednym współnikiem odpowiadającym osobiście i bez ograniczenia za zobowiązania spółki jest osoba fizyczna.

¹⁷ P. Wołowski, *Charakterystyka...*, s. 401.

5. W związku z tym przez zagrożenie niewypłacalnością należy rozumieć stan, w którym co prawda dłużnik jeszcze reguluje swoje zobowiązania, jednak z całokształtu jego sytuacji ekonomicznej jasno wynika, że w niedługim czasie utraci taką zdolność. Należy podkreślić, że sytuacja ekonomiczna dłużnika nie jest tym samym co jego sytuacja finansowa. W praktyce mogą zdarzać się sytuacje, w których co prawda dłużnik znajduje się w dobrej kondycji finansowej, ale – z powodu znanych już okoliczności, np. rozpoczęcia egzekucji – wiadomo, że w niedługiej perspektywie utraci zdolność do regulowania swoich zobowiązań.
6. W każdym razie na gruncie komentowanego przepisu niewypłacalność bądź zagrożenie nią musi mieć charakter ekonomiczny, a więc trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej niezwiązane z tą sferą (np. ciężka choroba przedsiębiorcy) nie mogą stanowić podstawy wszczęcia procedury restrukturyzacyjnej. Jednocześnie dla ustalenia zachodzenia tychże przesłanek nie ma znaczenia ewentualna wina po stronie przedsiębiorcy. Dlatego postępowanie restrukturyzacyjne może zostać wdrożone także wobec przedsiębiorcy, który celowo doprowadził do swojej niewypłacalności lub do zagrożenia nią.

Art. 7. [Wniosek restrukturyzacyjny]

1. O ile ustawa nie stanowi inaczej, postępowanie restrukturyzacyjne wszczynają się na wniosek restrukturyzacyjny złożony przez dłużnika.
 2. Przez wniosek restrukturyzacyjny należy rozumieć wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego oraz wniosek o zatwierdzenie układu przyjętego w postępowaniu o zatwierdzenie układu.
 3. Zarządzenie o wpisaniu do repertorium wniosku restrukturyzacyjnego złożonego przez dłużnika, prawomocne zarządzenie o zwrocie tego wniosku oraz prawomocne postanowienie o odrzuceniu lub oddaleniu tego wniosku lub umorzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania tego wniosku obwieszcza się.
1. Z komentowanego przepisu wynika podstawowa zasada zakazu wszczynania postępowania restrukturyzacyjnego z urzędu, a więc –

mówiąc inaczej – jego otwarcie możliwe jest tylko na wniosek dłużnika. Wniosek ten obejmuje wniosek zarówno o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego, jak i o zatwierdzenie układu przyjętego w postępowaniu układowym. Należy podkreślić, że na mocy art. 328 ust. 1 pr. restr. za wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego należy uznać także uproszczony wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego.

2. W praktyce wniosek ten przyjmuje formę pisma procesowego skierowanego do sądu. Dlatego dłużnik powinien zachować wszelkie rygory związane z przygotowywaniem i składaniem pism procesowych, zwłaszcza w zakresie właściwego oznaczenia dłużnika, sądu i jasnego sformułowania oraz uzasadnienia wnoszonego żądania¹⁸. W przypadku zaś uproszczonego postępowania sanacyjnego istnieje możliwość złożenia takiego wniosku na rozprawie.
3. Dłużnik swoje uprawnienie do złożenia przedmiotowego wniosku musi wykonywać w zgodzie z ogólnymi zasadami reprezentacji, właściwymi dla danego typu podmiotu prawa. Jednocześnie uprawnienia tego nie ma ani prokurent, ani pełnomocnik dłużnika – chyba że zostaną do tego specjalnie upoważnieni.
4. Legitymacja do złożenia wniosku o otwarcie restrukturyzacji przysługuje co do zasady wyłącznie dłużnikowi. Jakiegokolwiek odstępstwa od tej zasady muszą wynikać wprost z ustawy. Za jedyny przykład takiego odstępstwa można uznać postępowanie sanacyjne, w którym do wnioskowania o jego otwarcie zostali uprawnieni kurator (w stosunku do osoby prawnej wpisanej do KRS) oraz wierzyciel osobisty.
5. W przypadku stwierdzenia przez sąd braku legitymacji wnioskodawcy, wniosek powinien – jako niedopuszczalny – zostać oddalony. Czynność ta jednocześnie kończy postępowanie w sprawie. Natomiast jeżeli

¹⁸ Zob. Ł. Grenda, *Wniosek restrukturyzacyjny. Uwagi praktyczne – aspekty prawne*, Dor. Restr. 2015/2, s. 15–21.

dłużnik cofnie wniosek przed jego rozpoznaniem, postępowanie należy umorzyć.

6. Obwieszczenia określonego w ust. 3 – od 1.12.2021 r. – dokonuje się w Krajowym Rejestrze Zadłużonych. W obowiązującym stanie prawnym w rejestrze tym obwieszcza się także: zarządzenie o wpisaniu do repertorium wniosku restrukturyzacyjnego złożonego przez dłużnika, prawomocne zarządzenie o zwrocie tego wniosku oraz prawomocne postanowienie o odrzuceniu lub oddaleniu tego wniosku lub umorzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania tego wniosku.

Art. 8. [Odmowa otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego]

1. Sąd odmawia otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, jeżeli skutkiem tego postępowania byłoby pokrzywdzenie wierzycieli.

2. Sąd odmawia otwarcia postępowania układowego lub sanacyjnego również, jeżeli nie została uprawdopodobniona zdolność dłużnika do bieżącego zaspokajania kosztów postępowania i zobowiązań powstałych po jego otwarciu.

1. Możliwość „pokrzywdzenia wierzycieli” przez prowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego stanowi negatywną przesłankę jego otwarcia. Mówiąc inaczej, niedopuszczalne jest rozpoczęcie i prowadzenie któregośkolwiek z czterech postępowania restrukturyzacyjnych, gdyby ich skutkiem miałyby być pokrzywdzenie wierzycieli. Jednak zwrot ten nie został zdefiniowany przez ustawodawcę, co z kolei czyni z niego typową klauzulę niedookreśloną, którą należy definiować przede wszystkim w kontekście uwarunkowań konkretnego przypadku. W każdym razie ustalanie normatywnego znaczenia klauzuli pokrzywdzenia wierzycieli nigdy nie może abstrahować od celów restrukturyzacji oraz jej cywilistycznego charakteru i ekonomicznych uwarunkowań, sprowadzających się przede wszystkim do efektywnego oddłużenia przedsiębiorcy przy jednoczesnym zaspokojeniu – w maksymalny z możliwych sposobów – jego wierzycieli. Dlatego – przede wszystkim ze względów systemowych – określając jej znaczenie, należy odwoływać się zarówno

no do przepisów Prawa restrukturyzacyjnego, w których użyto tego pojęcia, jak i do art. 527 § 2 k.c.¹⁹

2. W pierwszym zakresie należy przede wszystkim wskazać, iż komentowany przepis nie jest jedyną jednostką Prawa restrukturyzacyjnego, w której użyto sformułowania „pokrzywdzenie wierzycieli”. Prawodawca zamieścił tę klauzulę generalną także w art. 173 ust. 2 pkt 1 oraz art. 239 ust. 1 pkt 1 pr. restr., uprawniającym do odebrania dłużnikowi zarządu swoim majątkiem, m.in. w sytuacji gdy doprowadził on do pokrzywdzenia (bądź zagrożenia pokrzywdzeniem) wierzycieli. Ponadto w przypadku gdy prowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego zmierza do pokrzywdzenia wierzycieli, sąd ma obowiązek je umorzyć (art. 325 ust. 1 pkt 1 pr. restr.). Szczegółowa analiza tychże unormowań zostanie przeprowadzona w odpowiednich częściach niniejszego komentarza – zwłaszcza z tego względu, że odnoszą się one do różnych postępowań restrukturyzacyjnych. Jednak już teraz uprawnione jest stwierdzenie, iż zakaz „pokrzywdzenia wierzycieli” wpisuje się w generalną zasadę Prawa restrukturyzacyjnego, w myśl której – w ramach każdego z postępowań – należy dążyć do oddłużenia dłużnika oraz zaspokojenia wierzycieli. Dlatego cele te należy traktować równoprawnie i nie przyznawać pierwszeństwa żadnemu z nich, a niemożliwość realizacji któregośkolwiek z tych celów oznacza bezprawność rozpoczynania restrukturyzacji.
3. Z uwagi na te okoliczności pomocny może okazać się dorobek doktryny i orzecznictwa wypracowany na gruncie skargi pauliańskiej, mającej swoją normatywną podstawę w art. 527 § 2 k.c. Przepis ten umożliwia wierzycielowi uznanie czynności dłużnika prowadzącej do uszczuplenia jego majątku za bezskuteczną wobec siebie, co z kolei prowadzi do możliwości egzekucji z byłego majątku dłużnika bez względu na to, kto jest jego właścicielem. W każdym razie w sferze stosowania skargi pauliańskiej sądy i doktryna stoją na stanowisku, że do pokrzywdzenia wierzycieli dochodzi wówczas, gdy dłużnik celowo doprowadza do sytuacji, gdy w znacznym stopniu ogranicza możliwość spłaty bądź

¹⁹ P. Wołowski, *Charakterystyka...*, s. 402.

egzekucji należności. Z pokrzywdzeniem tym mamy także do czynienia, kiedy dłużnik pokrywa wierzytelności jedynie w części, stosując przy tym nieuprawnione uprzywilejowanie niektórych spośród uprawnień, czy też doprowadza swój majątek do stanu determinującego opóźnienie w spełnieniu świadczenia²⁰.

4. Odnosząc powyżej poczynione ustalenia do realiów restrukturyzacji, należy stwierdzić, że analizując możliwość pokrzywdzenia wierzycieli, należy odnosić się przede wszystkim do relacji, jakie tworzą się pomiędzy dłużnikiem a wierzycielami w ramach prowadzonej restrukturyzacji. Interesem pierwszego z nich jest uzyskanie oddłużenia, natomiast interesem wierzycieli – zyskanie maksymalnego zaspokojenia swoich praw. Obydwa te cele – co było już wielokrotnie podkreślane – mają charakter równorzędny, a więc nie można przyznawać pierwszeństwa żadnemu z nich. To zaś prowadzi do konstatacji, że najistotniejsze znaczenie z punktu widzenia możliwości pokrzywdzenia wierzycieli ma sytuacja ekonomiczna dłużnika. W końcu to ona decyduje o tym, w jakim zakresie może dojść do zaspokojenia wierzycieli. Przy przyjęciu zaś takiego punktu widzenia stosunkowo proste staje się określenie, czy dana czynność prowadzi do pomniejszenia tychże możliwości, czy też nie. Dlatego też dekodując normatywną treść komentowanej tu przesłanki, należy badać, w jakiej sytuacji ekonomicznej znajdują się wierzyciele w wyniku otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego²¹.
5. Niestety z praktycznego punktu widzenia zastosowanie powyższych ustaleń może okazać się niezwykle trudne, gdyż sąd musi stwierdzić, czy ryzyko pokrzywdzenia wierzycieli jest spowodowane samym faktem rozpoczęcia restrukturyzacji. Na tym etapie – co oczywiste – nie można przewidzieć dokładnego przebiegu ewentualnej sprawy restrukturyzacyjnej, zwłaszcza decydującego dla jej przebiegu kształtu układu. Dlatego za zupełnie błędne i bezcelowe należy uznać podejmowanie przez sąd prób wyobrażenia sobie tego, co może wydarzyć się w ra-

²⁰ Zob. R. Adamus, *Prawo...*, komentarz do art. 8, pkt 2.

²¹ Por. A. Hrycaj, *Pokrzywdzenie wierzycieli jako odmowa otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego*, Dor. Restr. 2016/3, s. 26.

mach restrukturyzacji i w jaki sposób wydarzenia te mogą wpłynąć na sytuację ekonomiczną wierzycieli. Decydując, czy sam fakt jej rozpoczęcia może prowadzić do pokrzywdzenia wierzycieli, należy ocenić przede wszystkim, w jakim stopniu mogliby oni uzyskać zaspokojenie w ramach innych środków prawnych: zwłaszcza zwyczajnego postępowania cywilnego oraz postępowania upadłościowego, właściwego w sytuacji zaistnienia stanu niewypłacalności.

6. W tym zaś zakresie należy wziąć pod uwagę wiele okoliczności: zarówno czas trwania postępowania cywilnego, jak i jego koszty czy faktyczne możliwości zaspokojenia roszczeń wierzycieli przez dłużnika – z punktu widzenia posiadanego przez niego majątku. Niezwykle istotną kwestią jest także ocena stanu niewypłacalności dłużnika wnioskującego o restrukturyzację. Każda z tych okoliczności ma ważne znaczenie z punktu widzenia ewaluacji, czy w ramach restrukturyzacji może dojść do pokrzywdzenia wierzycieli – także przez pogłębienie stanu niewypłacalności bądź zwiększenie ryzyka jego zaistnienia²². Jednocześnie sam fakt powzięcia przez sąd przekonania, że w postępowaniu upadłościowym wierzyciele zaspokojeni zostaną w wyższym stopniu, nie może zatem przesądzać o oddaleniu wniosku o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego. Należy w takim kontekście uwzględnić całokształt okoliczności konkretnej sprawy, specyfikę przedsiębiorstwa dłużnika, sytuację wierzycieli, okoliczności związane z samym postępowaniem restrukturyzacyjnym, w tym czas jego trwania²³. Konieczne jest także uwzględnienie – wyraźnie wynikającego z obowiązującego ustawodawstwa – prymatu restrukturyzacji nad upadłością. W związku z tym sąd, decydując się na oddalenie wniosku restrukturyzacyjnego z powołaniem na przedmiotową przesłankę, musi mieć naprawdę silne podstawy, uwzględniające także – założoną w realiach faktycznych sprawę – większą efektywność postępowania upadłościowego w zestawieniu z postępowaniem restrukturyzacyjnym. Niedopuszczalne ponadto jest ocenianie pokrzywdzenia wierzycieli na podstawie propozycji układowych – w końcu w toku postępowania zawsze mogą one ulec zmianie.

²² Postanowienie WSA w Bydgoszczy z 7.09.2018 r., I SA/Bd 5/18, LEX nr 2542203.

²³ Postanowienie SO w Warszawie z 8.05.2018 r., XXIII Gz 71/18.

7. Zasadność wzięcia pod uwagę w procesie tej oceny także możliwego czasu postępowania cywilnego – obejmującego okres od wniesienia powództwa aż do zakończenia ewentualnej egzekucji komorniczej – wynika przede wszystkim z tego, że szybkie uzyskanie zaspokojenia roszczeń jest jedną z najważniejszych kwestii dla wierzyciela, zarówno będącego konsumentem, jak i przedsiębiorcą. Wynika to z faktu, że nieuregulowanie należności przez wierzyciela zaburza zarówno zwyczajne funkcjonowanie oraz możliwości rozwoju własnego biznesu, jak i uczestnictwo konsumentów w obrocie. Ponadto należy wziąć pod uwagę – zwłaszcza w sytuacji wielości wierzycieli – że rozpoczęcie sprawy cywilnej przez każdego z nich może znacząco utrudnić egzekucję należności. Czas rozstrzygnięcia sporu cywilnego – zależny w dużej mierze od czynników zupełnie niezależnych od stron, jak np. skala obłożenia danego sądu – ma bezpośredni wpływ m.in. na kolejność egzekucji. Dlatego zupełnie realna jest sytuacja, gdy pomimo teoretycznej możliwości zaspokojenia w dużym zakresie praktycznie będzie ono zupełnie nieosiągalne. Z tego więc względu sąd, badając wpływ otwarcia restrukturyzacji na możliwość wystąpienia pokrzywdzenia wierzycieli, musi brać pod uwagę rzeczywisty, a nie potencjalny stan rzeczy.
8. Kolejnym czynnikiem, na który musi zważyć sąd oceniający dopuszczalność wniosku o rozpoczęcie postępowania restrukturyzacyjnego, są jego koszty w porównaniu z kosztami wszczęcia i prowadzenia sprawy cywilnej bądź upadłościowej. Okoliczność ta – zwłaszcza z uwagi na to, że koszty sądowe w sprawach cywilnych służą przede wszystkim odstraszeniu powodów od inicjowania błahych spraw – ma bardzo duże znaczenie dla faktycznych szans na odzyskanie należności przysługujących wierzycielom. W przypadku gdy dysponują oni jednostkowo niewielkimi wierzytelnościami, wszczynanie sprawy przed sądem może okazać się po prostu nieopłacalne – ze względu zarówno na ewentualną długość jej trwania, jak i na konieczne do poniesienia nakłady. Poza tym sąd restrukturyzacyjny powinien wziąć pod uwagę, że wszczynanie wielu pojedynczych spraw, często o stosunkowo drobne roszczenia, sprzeciwia się fundamentalnym zasadom ekonomiki postępowań sądowych.

9. Wydaje się jednak, że podstawową cechą warunkującą dopuszczalność restrukturyzacji jest wielkość posiadanego przez dłużnika majątku. Niejako założeniem – aczkolwiek nie do końca jednoznacznie wysłownionym przez ustawodawcę – każdego postępowania restrukturyzacyjnego jest proporcjonalna redukcja wysokości poszczególnych wierzytelności. Teza ta znajduje potwierdzenie przede wszystkim w fakcie, że w ramach restrukturyzacji najczęściej dochodzi do obniżenia wysokości zobowiązań przysługujących poszczególnym wierzycielom. To zaś oznacza, że w sytuacji gdy istnieją realne szanse na pokrycie całości wierzytelności z majątku dłużnika, otwarcie restrukturyzacji wiąże się z zupełnie realną możliwością pokrzywdzenia wierzycieli – co tym samym powoduje niedopuszczalność uwzględnienia wniosku o jej rozpoczęcie.
10. Należy jednocześnie zaznaczyć, że w tego typu sytuacjach konieczne jest zbadanie, czy w ogóle istnieją podstawy rozpoczęcia restrukturyzacji – a więc niewypłacalność lub zagrożenie niewypłacalnością dłużnika. Jeżeli posiada on majątek wystarczający na pokrycie całości zobowiązań, najpewniej ani nie utracił bieżącej możliwości ich zaspokajania, ani nie ma takiego zagrożenia w przewidywalnej przyszłości. Sytuacja przedstawia się nieco odmiennie wówczas, gdy wierzyciel znajduje się „na granicy”, a więc zaciąga coraz to nowe zobowiązania, których kumulacja może doprowadzić do niewypłacalności lub rzeczywistego zagrożenia nią. W każdym razie ani próba wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego jedynie w celu osiągnięcia redukcji wysokości zobowiązań, ani składanie kolejnych wniosków o rozpoczęcie tego typu sprawy nie zasługuje na ochronę prawną i nie może stać się podstawą wszczęcia sprawy restrukturyzacyjnej. W związku z tym należy zaaprobować pogląd wyrażony w postanowieniu SO w Toruniu z 8.12.2016 r., VI Gz 216/16²⁴, zgodnie z którym przedmiotowy przepis ma być „zaporą” przed wnioskami spóźnionymi (a więc składanymi w momencie „utrwalonej” niewypłacalności, kiedy należy przeprowadzić postępowanie upadłościowe) oraz składanymi jedynie dla pozorów.

²⁴ LEX nr 2182536.

11. Ze względu na to, że redukcja zobowiązań – a więc faktyczne pogorszenie sytuacji wierzycieli – należy do istoty restrukturyzacji, konieczna jest odpowiedź na pytanie, w którym momencie to naturalne pogorszenie staje się pokrzywdzeniem wierzycieli. Rozważając tę wątpliwość, należy wziąć pod uwagę wszystkie wskazane dotychczas okoliczności, a zwłaszcza relacje pomiędzy wysokością zaspokojenia, którą wierzyciele mogliby uzyskać w drodze restrukturyzacji oraz w sytuacji skorzystania przez nich z innych środków prawnych. Wydaje się, że do pokrzywdzenia dochodzi wówczas, gdy dysproporcja pomiędzy tymi prognozami ma charakter rażący. Co prawda teza ta nie wynika z językowego brzmienia przepisu – wręcz przeciwnie, w komentowanym artykule ustawodawca zdaje się w żaden sposób nie stopniować stanu pokrzywdzenia wierzycieli. Jednak – zgodnie z utrwalonymi standardami wykładni przepisów prawa – odejście od językowego brzmienia przepisu jest dopuszczalne, a nawet konieczne, wówczas, gdy poprzestanie na nim prowadziłoby do absurdalnych rezultatów. Z taką zaś sytuacją – w świetle celów i zasad prawa restrukturyzacyjnego – mielibyśmy do czynienia wówczas, gdybyśmy przyjęli, że każde pogorszenie sytuacji wierzycieli oznacza ich pokrzywdzenie.
12. We wniosku o otwarcie postępowania układowego lub sanacyjnego dłużnik musi uprawdopodobnić swoją zdolność do bieżącego zaspokajania zarówno kosztów postępowania układowego, jak i zobowiązań powstałych po dniu jego otwarcia. Co do konieczności takiego uprawdopodobnienia warto przytoczyć wyrok SN z 21.02.2013 r., III CNP 2/13²⁵, w którym stwierdzono, że sąd może uznać jakieś twierdzenie za uprawdopodobnione tylko wtedy, gdy nabierze przekonania, iż prawdopodobnie tak właśnie było lub jest. Strony w celu uprawdopodobnienia mogą posługiwać się zarówno środkami właściwymi dla zwykłego postępowania dowodowego (np. dokumentami, zeznaniami świadków lub opiniami biegłych), jak i środkami nieuznawanymi przez Kodeks postępowania cywilnego za dowody (np. pisemnymi oświadczeniami osób trzecich, surogatami dokumentów czy tzw. opiniami prywatnymi). Jednocześnie do uprawdopodobnienia podnoszo-

²⁵ LEX nr 1311757.

nych przez stronę okoliczności nie wystarczy samo jej twierdzenie o ich prawdziwości.

13. W związku z tym dłużnik powinien uprawdopodobnić swoją zdolność do bieżącego zaspokojenia kosztów postępowania i zobowiązań powstałych po dniu jego otwarcia, przedkładając stosowne dokumenty, najlepiej o charakterze księgowym. W grę mogą wchodzić także nowo zawarte umowy czy dowody poczynionych zakupów. W takich przypadkach sąd rozpoznający wniosek o otwarcie restrukturyzacji będzie musiał zestawić spodziewane zyski z prawdopodobnymi kosztami postępowania oraz wysokością zobowiązań mogących powstać w jego trakcie.
14. Ustalenie powyżej wskazanych kwestii wymaga dokładnego zbadania przez sąd zarówno treści wniosku o rozpoczęcie restrukturyzacji, jak i – na ile to możliwe na tym etapie postępowania – wskazanych w nim okoliczności faktycznych i prawnych. Nie ma przeszkód, aby sąd, badając dopuszczalność uwzględnienia wniosku o rozpoczęcie restrukturyzacji, korzystał z wszelkich możliwości dowodowych danych przez Kodeks postępowania cywilnego przy uwzględnieniu odmienności wynikających z przepisów Prawa restrukturyzacyjnego. W tym kontekście należy opowiedzieć się za dopuszczalnością przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia wszelkich okoliczności wymagających posiadania wiadomości specjalnych.

ROZDZIAŁ 3

Plan restrukturyzacyjny

Art. 9. [Wstępny plan restrukturyzacyjny]

1. Wstępny plan restrukturyzacyjny zawiera co najmniej:
 - 1) analizę przyczyn trudnej sytuacji ekonomicznej dłużnika;
 - 2) wstępny opis i przegląd planowanych środków restrukturyzacyjnych i związanych z nimi kosztów;

- 3) wstępny harmonogram wdrożenia środków restrukturyzacyjnych.**
- 2. Wstępny plan restrukturyzacyjny zawiera również sprawozdanie finansowe dłużnika sporządzone na dzień przypadający w okresie trzydziestu dni przed dniem złożenia wniosku.**
- 3. Jeżeli dłużnik nie może załączyć sprawozdania, o którym mowa w ust. 2, podaje przyczyny niezłączenia sprawozdania.**
1. Zgodnie z przepisami Prawa restrukturyzacyjnego dłużnik ma obowiązek sporządzić wstępny plan restrukturyzacyjny oraz dołączyć go do wniosku o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego. Z tego też względu formalna prawidłowość sporządzenia wstępnego planu restrukturyzacyjnego jest badana przez sąd oceniający dopuszczalność złożonego wniosku o otwarcie wskazanych tu postępowań. W przypadku stwierdzenia w nim braku, np. któregośkolwiek z obligatoryjnych elementów wstępnego planu, sąd powinien wezwać dłużnika do jego uzupełnienia (wierzyciel składający wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego nie jest zobligowany do dołączania do niego wstępnego planu restrukturyzacyjnego).
 2. W komentowanym przepisie ustawodawca określił minimalne wymogi, które musi spełniać wstępny plan restrukturyzacyjny. To zaś oznacza, że nie ma przeszkód, aby dłużnik rozbudował swój plan o dodatkowe elementy. Zabieg ten może być uzasadniony szczególnie w skomplikowanych sytuacjach, w których na niewypłacalność lub zagrożenie niewypłacalnością dłużnikałożyło się wiele elementów. Poza tym przygotowanie przekonującego, wstępnego planu restrukturyzacyjnego może mieć także duże znaczenie dla samych wierzycieli, którzy dzięki niemu zyskają przekonanie o zasadności restrukturyzacji, a tym samym głosowania za przyjęciem układu.
 3. W każdym razie dłużnik musi przede wszystkim przedstawić swoją analizę przyczyn jego trudności ekonomicznych. Jest to niezwykle istotny element wstępnego planu, gdyż prawidłowość i szczegółowość diagnozy złego stanu podmiotu posiadającego zdolność re-

strukturyzacyjną w bezpośredni sposób rzutują na wybrane metody restrukturyzacji. Co prawda sporządzenie wstępnego planu jest obowiązkiem dłużnika, jednak nie ma przeszkód, aby skorzystał on z pomocy profesjonalisty, np. w dziedzinie ekonomii, finansów czy prawa. Pomoc ta może okazać się szczególnie zasadna w skomplikowanych sytuacjach. Zasadność takiej pomocy znajduje potwierdzenie także w tym, że dłużnik musi przedstawić planowane przez siebie działania restrukturyzacyjne oraz koszt i harmonogram ich tworzenia, a także sprawozdanie finansowe. To zaś – bez specjalistycznej wiedzy – może okazać się po prostu niemożliwe, a z pewnością mało efektywne.

4. Solidność przygotowania wstępnego planu restrukturyzacyjnego może przesądzić o przyjęciu bądź oddaleniu wniosku o rozpoczęcie wybranego postępowania restrukturyzacyjnego. Jego treść może mieć znaczenie zwłaszcza dla badania negatywnych przesłanek wszczęcia tego typu postępowania – np. możliwości pokrzywdzenia wierzycieli przez jego otwarcie. Dlatego w omawianym tu dokumencie warto dostarczyć sądowi wszelkie informacje pozwalające na rozwianie ewentualnych wątpliwości. Ponadto należy zauważyć, że solidne przygotowanie wstępnego planu restrukturyzacyjnego pozwala przekonać wierzycieli do rzeczywistej chęci wyjścia z zadłużenia. To zaś jest – oczywiście pozanormatywna, jednak niezwykle istotna – wartość prowadzenia całego postępowania restrukturyzacyjnego, pozwalającego zaangażować wierzycieli w jego przebieg.

Art. 10. [Plan restrukturyzacyjny]

1. Plan restrukturyzacyjny zawiera co najmniej:

- 1) opis przedsiębiorstwa dłużnika wraz z informacją o aktualnym oraz przyszłym stanie podaży i popytu w sektorze rynku, na którym przedsiębiorstwo działa;
- 2) analizę przyczyn trudnej sytuacji ekonomicznej dłużnika;
- 3) prezentację proponowanej przyszłej strategii prowadzenia przedsiębiorstwa dłużnika oraz informację na temat poziomu i rodzaju ryzyka;

- 4) pełny opis i przegląd planowanych środków restrukturyzacyjnych i związanych z nimi kosztów;
 - 5) harmonogram wdrożenia środków restrukturyzacyjnych oraz ostateczny termin wdrożenia planu restrukturyzacyjnego;
 - 6) informację o zdolnościach produkcyjnych przedsiębiorstwa dłużnika, w szczególności o ich wykorzystaniu i redukcji;
 - 7) opis metod i źródeł finansowania, w tym wykorzystania dostępnego kapitału, sprzedaży aktywów w celu finansowania restrukturyzacji, finansowych zobowiązań udziałowców i osób trzecich, w szczególności banków lub innych kredytodawców, wielkości udzielonej i wnioskowanej pomocy publicznej oraz pomocy de minimis lub pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie i wykazania zapotrzebowania na nią;
 - 8) projektowane zyski i straty na kolejne pięć lat oparte na co najmniej dwóch prognozach;
 - 9) imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za wykonanie układu;
 - 10) imiona i nazwiska autorów planu restrukturyzacyjnego;
 - 11) datę sporządzenia planu restrukturyzacyjnego.
2. Plan restrukturyzacyjny może być ograniczony, jeżeli z uwagi na wielkość lub charakter przedsiębiorstwa dłużnika ustalenie wszystkich informacji wymienionych w ust. 1 nie jest możliwe albo nie jest niezbędne do dokonania oceny możliwości wykonania układu. Ograniczenie planu restrukturyzacyjnego wymaga uzasadnienia.
3. (uchylony).
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą sędziego-komisarza, nadzorca sądowy albo zarządca może zlecić sporządzenie planu restrukturyzacyjnego osobom trzecim.
1. Uwagi poczynione na kanwie poprzedniego przepisu pozostają w pełni aktualne także na gruncie komentowanego artykułu Prawa restrukturyzacyjnego, można wręcz zaryzykować stwierdzenie, że plan restrukturyzacyjny jest odpowiednio rozbudowaną wersją wstępnego planu restrukturyzacyjnego. Należy go rozbudować przede wszystkim o opis swojego przedsiębiorstwa wraz z prognozami jego rozwoju, uszczegółowienie proponowanych rozwiązań restrukturyzacyjnych oraz harmonogramu ich wdrażania, a także źródeł ich finansowania.

2. Z uwagi na fakt, że przepis ten dotyczy wszystkich postępowań restrukturyzacyjnych, termin na sporządzenie planu oraz osoba odpowiedzialna za dokonanie tej czynności zależą od regulacji dotyczących poszczególnych typów restrukturyzacji.
3. Oczywiście plan restrukturyzacyjny należy konstruować tak, aby na jego podstawie możliwe stało się osiągnięcie celów postępowania – a więc przede wszystkim zaspokojenie wierzycieli i umożliwienie dłużnikowi kontynuowania prowadzenia przez niego działalności gospodarczej. Z tego względu w planie należy zawrzeć przede wszystkim rozwiązania racjonalne i uzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia²⁶.

ROZDZIAŁ 4

Zbieg postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego

Art. 11. [Wniosek restrukturyzacyjny a wniosek o ogłoszenie upadłości]

W przypadku złożenia wniosku restrukturyzacyjnego i wniosku o ogłoszenie upadłości, w pierwszej kolejności rozpoznaje się wniosek restrukturyzacyjny.

1. Podstawowym celem niniejszego przepisu jest rozstrzygnięcie pierwszeństwa rozpoznawania złożonych w sądzie wniosków o ogłoszenie restrukturyzacji i upadłości. Jasne jest, że komentowany przepis nie ma jedynie charakteru technicznego, ale jasno wyraża aksjologiczną preferencję ustawodawcy, który przyznaje pierwszeństwo restrukturyzacji przed upadłością. Innymi słowy, w obecnym stanie prawnym

²⁶ P. Wołowski, *Naczelne...*, s. 36.

w przypadku wystąpienia upadłości bądź zagrożenia tym stanem podstawowym mechanizmem rozwiązania tego problemu jest właśnie restrukturyzacja – umożliwiająca dłużnikowi kontynuowanie jego działalności gospodarczej przy jednoczesnej spłacie wierzycieli w najszerszy z możliwych sposobów. Z tego względu w przypadku, gdy w stosunku do tego samego podmiotu wpłynie wniosek o ogłoszenie upadłości i rozpoczęcie restrukturyzacji, sąd w pierwszej kolejności rozpoznaje wniosek restrukturyzacyjny.

2. Określenie preferencji aksjologicznych ustawodawcy pozwala na sformułowanie zasad, jakimi należy się kierować przy stosowaniu przepisów prawa. W omawianym tu przypadku uprawnione wydaje się stwierdzenie, iż naczelną zasadą interpretacji przepisów Prawa upadłościowego oraz Prawa restrukturyzacyjnego jest przyznawanie pierwszeństwa restrukturyzacji nad upadłością. To zaś w praktyce oznacza, że rozpatrując zasadność wszczęcia w danej sprawie każdej z tych procedur, należy wszelkie wątpliwości rozstrzygać na korzyść restrukturyzacji, a precyzyjniej rzecz ujmując – danego jej typu. O zasadzie tej należy pamiętać tym bardziej, że restrukturyzacja i upadłość to w istocie postępowania konkurencyjne, opracowane na innych założeniach oraz mające spełniać inne funkcje. Dlatego prawidłowy ich wybór ma kluczowe znaczenie zarówno dla dłużnika, jak i dla jego wierzycieli.
3. Oczywiście w żadnym wypadku nie może to spowodować uczynienia iluzorycznymi regulacji formułujących negatywne przesłanki rozpoczęcia postępowania restrukturyzacyjnego czy też posiadania zdolności restrukturyzacyjnej. W tym kontekście zupełnie bezcelowe jest rozważanie konkurencji pomiędzy tymi postępowaniami w stosunku do Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego czy też konsumentów – gdyż podmioty te w ogóle nie mają zdolności restrukturyzacyjnej.
4. W praktyce komentowaną regulację należy stosować przez obligatoryjne rozpoznanie w pierwszej kolejności wniosku restrukturyzacyjnego (w przypadku gdy do sądu wpłynął także wniosek o ogłoszenie upad-

łości) oraz wstrzymanie na ten czas rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości²⁷.

5. Warte podkreślenia jest, że w przedmiotowym przepisie ustawodawca reguluje jedynie kwestie związane z kolejnością rozpoznawania wniosku o wszczęcie sprawy upadłościowej i restrukturyzacyjnej, a nie samą ich zasadność. Dlatego też wybór przez dłużnika niewłaściwego postępowania – z punktu widzenia jego sytuacji – w żadnym wypadku nie może rzutować na podjęcie przez sąd decyzji, np. w kwestii oddalenia złożonego równolegle z wnioskiem o ogłoszenie upadłości wniosku o otwarcie restrukturyzacji²⁸.

Art. 12. [Zasady postępowania przy kolizji wniosków]

1. Sąd restrukturyzacyjny niezwłocznie po powzięciu wiadomości o złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości zawiadamia sąd upadłościowy o złożeniu wniosku restrukturyzacyjnego.
2. Sąd upadłościowy wstrzymuje rozpoznanie wniosku o ogłoszenie upadłości do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie wniosku restrukturyzacyjnego. Wstrzymanie rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości nie wyłącza możliwości zabezpieczenia majątku.
3. W przypadku gdy wstrzymaniu rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości sprzeciwia się interes ogółu wierzycieli, sąd upadłościowy wydaje postanowienie o przejęciu wniosku restrukturyzacyjnego do wspólnego rozpoznania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości i rozstrzygnięcia jednym postanowieniem. Sąd upadłościowy rozpoznaje wnioski w składzie właściwym do rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości.
4. Jeżeli przejęcie wniosku restrukturyzacyjnego do wspólnego rozpoznania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości prowadziłoby do znacznego opóźnienia wydania orzeczenia w przedmiocie ogłoszenia upadłości, ze szkodą dla wierzycieli, a podstawy restrukturyzacji

²⁷ Zob. A. Machowska, *Zbieg wniosków restrukturyzacyjnych i wniosków o ogłoszenie upadłości – niektóre problemy praktyki sądowej*, Dor. Restr. 2017/7, s. 5.

²⁸ Por. wyrok SO w Warszawie z 4.04.2017 r., XXIII Gz 126/17, LEX nr 2295538.

przedstawione przez dłużnika we wniosku restrukturyzacyjnym są znane sądowi upadłościowemu, sąd upadłościowy nie wydaje postanowienia o przejęciu wniosku restrukturyzacyjnego do wspólnego rozpoznania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości i rozpoznaje wniosek o ogłoszenie upadłości, o czym zawiadamia sąd restrukturyzacyjny.

1. Komentowany przepis stanowi rozwinięcie regulacji zamieszczonej w poprzednim artykule, określając jednocześnie praktyczne konsekwencje zasady pierwszeństwa wniosku restrukturyzacyjnego nad upadłościowym – a więc podstawowej zasady rozstrzygania materialnoprawnych i procesowych skutków zbiegu wniosku restrukturyzacyjnego z upadłościowym. W związku z tym to na sądzie restrukturyzacyjnym ciąży obowiązek zawiadomienia sądu upadłościowego o złożeniu wniosku restrukturyzacyjnego, ten zaś musi wstrzymać rozpoznanie wniosku o ogłoszenie upadłości do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie wniosku restrukturyzacyjnego. Przekazanie takiej informacji ma nastąpić „niezwłocznie”, a więc w pierwszym możliwym terminie.
2. Oczywiście czynności te nie mogą mieć charakteru nieoficjalnego – sąd restrukturyzacyjny, wykonując swój obowiązek, wydaje na posiedzeniu niejawnym stosowne postanowienie i przekazuje je następnie sądowi upadłościowemu. Jednak na postanowienie to nie przysługuje zażalenie (art. 200 ust. 1 pr. restr.), stąd też nie podlega ono uzasadnieniu. Nie zmienia to faktu, iż jego odpis należy doręczyć także wnioskodawcy oraz – o ile zostali już ustanowieni w sprawie – tymczasowemu nadzorcy sądowemu oraz tymczasowemu zarządcy. Od 1.12.2021 r. wniosek zamieszczany jest także w Krajowym Rejestrze Zadłużonych.
3. Jednocześnie należy zgodzić się z poglądem, że zastosowanie powyższych regulacji możliwe jest dopiero po skutecznym (a więc także poprawnym z formalnego punktu widzenia) złożeniu wniosku o otwarcie restrukturyzacji bądź upadłości. Samo zaś „powstrzymywanie się” sądu nie wymaga podjęcia jakichkolwiek formalnych czynności²⁹.

²⁹ A. Machowska, *Zbieg...*, s. 12.

Ponadto warto podkreślić, że samo złożenie wniosku o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego nie ma wpływu na dopuszczalność ogłoszenia upadłości dłużnika – zakaz wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości pojawia się dopiero po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego³⁰.

4. Z drugiej strony należy pamiętać, że relacje pomiędzy wnioskiem upadłościowym a restrukturyzacyjnym mogą poważnie wpływać na zabezpieczenie interesów wierzycieli. Dlatego też podjęcie decyzji o wstrzymaniu rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości wymaga rozważenia, czy nie sprzeciwia się jej interes ogółu wierzycieli. To zaś wyklucza możliwość zastosowania tej przesłanki w przypadku, gdy wstrzymanie wniosku upadłościowego negatywnie oddziaływałoby na interes pojedynczego wierzyciela.
5. Przez interes ogółu wierzycieli należy zaś rozumieć przede wszystkim realnie możliwy do uzyskania w restrukturyzacji i upadłości stopień zaspokojenia ich praw. Jednak należy odrzucić pojmowanie tego interesu jedynie jako sumy interesów poszczególnych wierzycieli. Chodzi tu raczej o sytuację, w której wierzyciele osiągają maksymalny z możliwych poziom zaspokojenia swoich praw – przy uwzględnieniu także szans i czasu potrzebnego na ich indywidualną egzekucję.
6. Sposobem, w jaki ustawodawca rozwiązuje możliwy w tej sferze konflikt interesów pomiędzy dłużnikiem a wierzycielami, jest przejście przez sąd upadłościowy do wspólnego rozpoznania wniosku o rozpoczęcie upadłości oraz wniosku o rozpoczęcie restrukturyzacji. Z praktycznego punktu widzenia jest to rozwiązanie niezwykle korzystne, pozwala bowiem zarówno zaoszczędzić czas, jak i szczegółowo rozważyć okoliczności faktyczne danej sprawy – to z kolei umożliwia wybór najlepszego w danej sytuacji postępowania.
7. Wnioski te rozpoznawane są w składzie trzech sędziów zawodowych, a ich efektem może być ogłoszenie upadłości i odmowa otwarcia postę-

³⁰ Wyrok SO w Warszawie z 4.04.2017 r., XXIII Gz 126/17.